

**ACHTERGRONDDOCUMENT
BIJ HET AFSTUDEERPROJECT**

THE BREAK

***Een missionair – diaconaal project
van
Stichting Reflector te Zutphen***

Naam : Plonie Pantjes
Opleiding : HBO - Godsdienst Pastoraal Werk (deeltijd)
Studentnummer : 050361
Coach : Jan van de Plas, Christelijke Hogeschool Ede
Opdrachtgever : Hans van Noort, Stichting Reflector Zutphen

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord	3
2. Inleiding	4
3. Het onderzoek, van opzet tot uitvoering	7
4. Stichting Reflector, missionair werk in de wijk	11
5. Missionair werk, een verkenning	16
6. De praktijk, een verkenning van de wijk	23
7. De maaltijd, een woordstudie	34
8. Jongeren en leren, een literatuurstudie	38
9. Participerende observatie, de ontwikkeling op een rij	41
10. Nawoord	51
11. Literatuurlijst	52
12. Bijlagen	54

VOORWOORD

Babyfoto's ... Je hebt ze vast wel ergens in de boekenkast staan. Een lachende baby en trotse ouders. En wanneer je dan naar de foto kijkt lijkt het alsof de wereld aan de voeten ligt van deze baby. Niets lijkt hem of haar in de weg te staan.

Het kind groeide op, leerde lopen, praten, fietsen en leerde vertrouwen.

Ik weet niet hoe jouw verhaal eruit ziet. Daarom wil ik je vragen om een moment de tijd te nemen om terug te denken aan je eigen jeugd. Hoe zag je leven er toen uit? Wat was je grote hobby? Hoe ging het op school en wie waren je vrienden? Wat deed je eigenlijk met hen samen? En je ouders? Hoe herinner je je hen? Wat zijn belangrijke waarden die ze jou hebben meegegeven en/of waar hebben ze je pijn gedaan? En wat voor rol speelde God in dit geheel?

Helaas moeten we constateren dat steeds meer jongeren opgroeien in gezinnen waar de ouders gescheiden zijn. Een deel van deze jongeren vormt hierdoor een negatief beeld van relaties of van zijn ouders. We zien dat er een grote groep jongeren is die te maken heeft met pesten op school met alle (negatieve) gevolgen van dien. We zien ook jongeren die gewend zijn om op straat te leven en hun leven invullen volgens de normen en waarden van deze cultuur.

Daarnaast speelt op verschillende manieren ook religie, geloof, bij deze jongeren een rol. Sommige van hen zijn geïnteresseerd in het christelijk geloof. Andere jongeren leven volgens de leer van de Islam en bewegen in de cultuur die daar aan verbonden is. En weer anderen 'vinden het wel interessant,' want baat het niet, schaadt het niet. Er is ook in dit opzicht een grote mate aan diversiteit.

Tijdens THE BREAK, een afstudeerproject in opdracht van Stichting Reflector Zutphen, willen we samen met de jongeren nadenken over de situatie waarin ze zitten en willen we ze handvatten geven voor hun dagelijks leven. Daarnaast willen wij hen ook leren wie God is, want wij geloven dat geloven in je Schepper en Jezus Christus als jouw Verlosser goed is voor je leven. Dit alles komt op tafel wanneer we samen met de jongeren aan tafel zitten om maaltijd te houden.

Op deze manier willen wij de jongeren op weg helpen; willen wij naast hen staan in hun ontdekkingstocht naar wie zij werkelijk zijn. Willen wij naast hen staan in de ontdekkingstocht naar hun identiteit, hun verlangens en hun passie.

De motivatie hierachter is onze God en Vader. Hij heeft deze jongeren gemaakt en zag dat het goed was. Hij is de schepper van hun leven en Hij kent hen ten diepste.

Ik hoop dat dit afstudeeronderzoek er aan mag bijdragen dat zij, maar ook wij, vanuit die wetenschap op weg mogen gaan op die ander te ontmoeten.

Liefs

Plonie Pantjes

INLEIDING

“Want Ik weet, welke gedachten Ik over u koester, luidt het woord des HEREN, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven.”

(Jeremia 29:11, NBG)

Het volk Israel is in ballingschap weggevoerd naar Babel. Israel is ontrouw geweest aan God. In Jeremia 3 lezen we hoe God spreekt over de dwaling van het volk Israel en hoe Juda daar een voorbeeld aan heeft genomen. Tegelijkertijd klinkt door hetzelfde hoofdstuk Gods plan met het volk Israel: „Keert weder, afkerige kinderen, Ik zal uw afdwalingen genezen.” „Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de HERE, onze God.” (Jer. 3:22, NBG)

In het missionaire werkveld komen we in aanraking met kinderen, tieners en jongeren die God niet kennen of die een verkeerd beeld hebben van God. We komen in aanraking met jongeren¹ die door verschillende sociale, economische en culturele factoren niet de beste startkwalificatie hebben. God is een God van de volken en daarmee ook hun God en ook voor hen kwam Jezus op deze aarde. Ook voor hen mag het verlossingswerk van Christus een ommekeer brengen in hun leven. God wil genezen, want ook voor deze jongeren geldt de tekst uit Jeremia 29:11. En wat hebben ze behoefte aan gedachten van vrede. Gedachten van shalom: gedachten van vrede met God, vrede met jezelf en vrede met de ander.

Aanleiding voor het project

Sinds oktober 2007 ben ik als jongerenwerker werkzaam bij Stichting Reflector Zutphen. Stichting Reflector is een missionair-diaconale stichting die werkzaam is onder kinderen en jongeren in het Waterkwartier een aandachtswijk van de gemeente Zutphen. Binnen dit werk ben ik verantwoordelijk voor het tiener- en jongerenwerk.

In het seizoen 2009-2010 is de groep jongeren, die de activiteit voor jongeren tussen de 15 en 19 jaar bezoekt, erg veranderd. De “oude groep” was inmiddels 19+ en had voor een groot gedeelte zijn weg naar een kerkelijke gemeente gevonden en viel, door hun leeftijd, buiten de doelgroep van de stichting. De nieuwe groep die nu voor de deur staat, is een hele andere groep en vraagt een andere vormgeving van de activiteiten. Deze nieuwe groep bestaat voor een groot gedeelte uit jongeren die zijn opgegroeid binnen de straatcultuur en een islamitische achtergrond hebben. Dit zijn vooral de jongens. De meiden, sommige bezoeken al sinds hun kleutertijd de activiteiten, zijn bekend met de basisbeginselen van het christelijk geloof. Wel zijn zij nog erg aan het zoeken naar wat het geloof dan betekent voor hun dagelijks leven.

De opdracht voor dit afstudeerproject is dan ook om een programma te ontwikkelen dat aansluit bij de missionaire doelstelling van de stichting, maar ook bij de cultuur van deze groep jongeren. In de brainstorm op zoek naar een programmavorm voor deze groep kwam het idee van een maaltijd boven. De maaltijd kreeg de naam: ‘THE BREAK’. Het moest een moment worden waarin de jongeren

¹ Voor de leesbaarheid zal er vanaf hier alleen gesproken worden over de jongeren.

tot rust konden komen en bemoedigd en opgebouwd werden voor de week die voor hen lag. De vraag die aan dit afstudeerproject ten grondslag kwam te liggen was: Hoe?

Beschrijving van het onderzoek

De onderzoeksvraag voor dit project luidde als volgt: *Wat voor programmavorm is bruikbaar bij THE BREAK passend bij de doelgroep, jongeren uit klas 3 t/m 19 jaar met voornamelijk een islamitische achtergrond en bekend met de straatcultuur, en rekeninghoudend met de doelen van Stichting Reflector Zutphen?*

Om tot een goed antwoord te komen op deze vraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

1. *Hoe kan de cultuur van Stichting Reflector beschreven worden en welke waarden zijn daarin belangrijk voor het eindproduct?*
2. *Welke liturgische aspecten kennen wij als christenen rondom de maaltijd en op welke wijze zijn deze te integreren in het programma?*
3. *Hoe spreekt de Bijbel over onze positie als christenen in deze maatschappij en over onze houding ten opzichte van de mensen die God gemaakt heeft?*
4. *Op welke manier wordt er in de Bijbel gesproken over het houden van de maaltijd (vorm – doel etc.)?*
5. *Op welke manier leren jongeren en wat betekent dit voor het programma?*

Voordat ik onderzoek heb gedaan naar deze deelvragen heb ik de beginsituatie onderzocht. Het doel van dit vooronderzoek was om zicht te krijgen op de levens van de jongeren vanuit verschillende invalshoeken. Hiervoor is gebruik gemaakt van interviews met verschillende disciplines en is er gebruik gemaakt van statistische gegevens. Daarnaast heb ik hierbij ook gebruik gemaakt van mijn eigen ervaring als jongerenwerker bij Stichting Reflector.

Doelstelling van het onderzoek

Het doel voor dit onderzoek luidt als volgt:

Aan het eind van mijn onderzoek heb ik een programma-format ontwikkeld die bruikbaar is als basis voor de programma's van THE BREAK.

Opbouw projectverslag

In het volgende hoofdstuk, hoofdstuk 3, zal een overzicht gegeven worden van de wijze waarop het onderzoek tot stand is gebracht en uitgevoerd. Hierbij zal ook ingegaan worden op de eerst genoemde deelvraag over liturgische aspecten. Al lezend zul je merken dat het bij deze deelvraag niet gaat over de liturgische aspecten binnen de gereformeerde traditie, maar dat het accent is verschoven en gaat over missionaire bewustwording. De reden voor deze wijziging vind je in dit hoofdstuk.

In hoofdstuk 4 wordt een impressie gegeven van de cultuur en het werk van Stichting Reflector Zutphen. De reden voor dit hoofdstuk is dat het afstudeerproject niet alleen aan moet sluiten bij de doelgroep, maar ook bruikbaar moet zijn en moet passen binnen de cultuur van de stichting.

Hoofdstuk 5 gaat niet, zoals misschien verwacht, over liturgische aspecten. De inhoud van dit hoofdstuk gaat veel meer over missionaire bewustwording. Waarom doen we dit werk? En waarom doen we de dingen zoals we ze doen?

Hoofdstuk 6 vertelt over de dagelijkse praktijk in het werkveld aan de hand van statistische gegevens en praktijkverhalen. De praktijk is het andere vertrekpunt: De plaats en de omstandigheden waarin de jongeren leven.

Hoofdstuk 7 gaat over de rol van de maaltijd in de Bijbel en wat dat betekent voor THE BREAK. Het idee van een maaltijd komt niet uit het niets. In de Bijbel komt de maaltijd regelmatig voorbij en lijkt de maaltijd ook een belangrijke plaats in te nemen. Wat is die plaats en wat betekent dat voor een activiteit als THE BREAK? Dat is waar het in dit hoofdstuk over gaat.

Hoofdstuk 8 gaat over jongeren en leren. Hoe leren jongeren en wat betekent dat voor het programma? Wat zijn punten waar we rekening mee moeten houden bij het vormgeven van een programma?

In hoofdstuk 9 komen vervolgens alle hoofdstukken samen en zal er een voorstel worden gedaan voor de activiteit. Dit voorstel is uitgewerkt tot een handboek. Dit handboek hoort bij dit afstudeerproduct en bevat een handleiding voor professionele werkers en vrijwilligers die het product gaan gebruiken. Daarnaast bevat het handboek 10 programma's voor THE BREAK.

Nu eerst hoofdstuk 3 over de opzet en de uitvoering van dit afstudeeronderzoek.

HET ONDERZOEK

Van opzet tot uitvoering

Beginsituatie

Het onderzoek begon met het onderzoeken van de beginsituatie. We hebben hier te maken met een onderwijssituatie. Immers tijdens de maaltijd willen wij de jongeren iets leren over wie God is en handvatten geven voor het dagelijks leven. Willen wij het onderwijs vervolgens aan laten sluiten bij de jongeren dan moeten we een indruk hebben waar zij zich bevinden. Wie zijn de jongeren? Wie zijn de jongeren die wekelijks, soms dagelijks, het buurthuis binnenstappen? Hoe ziet de context eruit waarbinnen zij opgroeien en wat zijn de onderwerpen die hen bezighouden?

Ik ben gestart met het verzamelen van statistische gegevens. Hiervoor heb ik gebruik gemaakt van gegevens van de gemeente Zutphen. Bij de bestudering van deze gegevens, waar ik een aantal onderwerpen uit heb gehaald (zie hoofdstuk 6), heb ik gekeken naar de situatie in Zutphen en ben daarna steeds verder gaan inzoomen op de wijk, de Staatsliedenbuurt, waar Stichting Reflector actief is. De keuze voor de onderwerpen wordt toegelicht in het desbetreffende hoofdstuk. In het kort zijn het de onderwerpen die direct het gezin en de omgeving van de jongeren raken.

Daarnaast heb ik gebruik gemaakt van gegevens van 'Kinderen in tel'. *"Kinderen in Tel geeft jaarlijks een beeld van de leefomstandigheden van de jeugd in alle gemeenten in Nederland."*² Dit doet zij door alle gemeentes in Nederland op een aantal punten te scoren. Deze score zorgt voor een ranking die laat zien hoe het er voor staat in de verschillende gemeenten als het gaat om de leefomstandigheden gebaseerd op de rechten van het kind.

Naast de statistische gegevens heb ik ook veldonderzoek gedaan. Statistische gegevens schetsen een beeld van de situatie. Daarmee zegt het iets over de situatie zoals die op dat moment is. Tegelijkertijd denk ik dat je deze cijfers niet los kunt zien van datgene wat er door professionals in het veld gezien wordt. Alleen wanneer je deze twee bronnen koppelt kun je echt iets zeggen over hoe het gesteld is met de jongeren in de wijk. Hiervoor heb ik semigestructureerde interviews afgenomen met personen die vanuit hun professie met de jongeren in aanraking komen. De mensen die hieraan wilde meewerken zijn:

- Bjorn Kremer, Coordinator Jeugd, Politie Gelderland-midden
- Dhr Seijger, Afdelingsleider kader- en beroepsgerichte leerweg (jaar 1-2), Stedelijk Daltoncollega Zutphen
- Mw Besselink, Zorgcoördinator Praktijkonderwijs Zutphen

Nadat de interviews zijn afgenomen, is er een gespreksverslag opgestuurd naar de betrokken personen voor akkoord. Deze verslagen zijn gebruikt voor verslaglegging.

Als laatste heb je natuurlijk de jongeren zelf. De jongeren die hun verhaal aan je toevertrouwen. Hun verhalen hebben ook een bijdrage geleverd aan de beeldvorming.

² <http://www.kinderenintel.nl/impactkit.htm>

Van idee naar format

Bij aanvang van mijn afstudeerproject was het seizoen bij Stichting Reflector al begonnen. Dat betekent dat ik voor mijn afstuderen gekozen heb voor actie-onderzoek. Bij de start van het seizoen begon ook de activiteit. Ik heb er daarom voor gekozen een basis-format te ontwikkelen (Bijlage A). Aan de hand van dit format heb ik de eerste programma's en de eerste opzet van de avond geschreven. Aan het einde van elke avond werd het programma en de opzet geëvalueerd met de betrokken vrijwilligers. Voor de evaluatie werd een evaluatieformulier gebruikt (bijlage B). Na aanleiding van deze evaluatie werd het programma en/of de opzet bijgesteld. In eerste instantie was het de bedoeling dat de bijstelling gebeurde na elke tweede keer THE BREAK. In de praktijk bleek echter dat de bijstelling hem voornamelijk zat in de opzet van de avond. Dit heeft er in geresulteerd dat de bijstelling plaats ging vinden na elke activiteit. Op deze manier kun je de kracht van het programma bewaren en de ervaren 'hobbels' direct oppakken.

Onderwerpen die bijstelling vroegen lagen voornamelijk op het vlak van instructie over het programma, taakverdeling en ordehandhaving. Er bleek binnen het team behoefte aan meer structuur en meer duidelijkheid. Daarnaast zijn wijzigingen ook heel praktisch geweest. Naast de evaluatiemomenten heb ik tijdens een van de activiteiten een werkverslag geschreven. Het was een avond waarin veel gebeurde op het gebied van orde, groepsdynamica, enzovoort. Dit verslag heb ik besproken met mijn opdrachtgever. Van hem kreeg ik verdere aanwijzingen voor de opzet en het leidinggeven op deze avond. Meer informatie staat beschreven in hoofdstuk 9.

Ondersteunend literatuuronderzoek

Parallel aan dit actieonderzoek en het samen met de vrijwilligers zoeken naar een goede vorm voor THE BREAK heb ik literatuuronderzoek gedaan naar het onderwerp missionair werk, de maaltijd in de Bijbel en naar de manier waarop jongeren leren. De uitkomst van dit literatuuronderzoek ligt aan de basis van het programma zoals deze uiteindelijk is geworden.

Missionair werk

Allereerst het missionair werk. Deze literatuurstudie is een koerswijziging geweest tijdens de onderzoeksperiode. Aanvankelijk was het plan om onderzoek te doen naar liturgische aspecten tijdens en rondom de maaltijd bij christelijke gezinnen om daarna te kijken naar de bruikbaarheid daarvan binnen THE BREAK. Al snel bemerkte ik bij mijzelf dat dat een stap te ver was. Deze gedachte werd nog eens benadrukt na het lezen van een artikel waarin gesproken werd over het feit dat jongeren behoefte hebben aan een huiskamer³. Dat de jongeren daarbuiten rondlopen met de behoefte aan een plaats waar ze 'thuis' kunnen komen. De thuissituatie van de jongeren is veelal niet optimaal en de jongeren hangen daarom vaak buiten rond. Een ander artikel cq onderzoek dat de aandacht trok was het onderzoek van de MOgroep. De MOgroep is een samenwerkingsverband van ondernemers die onder andere werkzaam zijn binnen de welzijn en maatschappelijke dienstverlening. Dit onderzoek pleit voor meer jongerenwerkers omdat het, in het kort, bij jongerenwerk niet moet gaan om brandjes blussen, maar om een relatie opbouwen met de jongeren uit de wijk. Steeds meer bemerkte ik een soort

³ Grootendorst, Sander, Behoeft jeugd aan huiskamer, de Stentor, 21-06-2006

heilige verontwaardiging die er toe heeft geleid om eerst na te denken over het 'waarom' van missionair werk in plaats van bezig te zijn met 'onze vertrouwde liturgische aspecten' kopiëren naar een totaal andere setting.

Dat betekent niet dat de liturgische aspecten binnen THE BREAK geen rol meer hebben. Juist vanuit de 'huiskamergedachte', het willen opbouwen van relaties met de jongeren vanuit een thuishaven, heeft ertoe geleid om het programma van THE BREAK heel nauw aan te laten sluiten bij de gewoontes rondom de maaltijd thuis. Dat betekent dat we de maaltijd beginnen met gebed en dat de Bijbel en het nadenken over thema's hieruit een centrale en belangrijke plaats inneemt. Dit laatste sluit ook aan bij de gedachte dat de maaltijd van huis uit toch de plek is geweest van filosofische gesprekken en bijpraten.

Wat er in de tussentijd gebeurde? THE BREAK groeide en kreeg vorm.

In de hierop volgende hoofdstukken leest u over de uitkomsten van het onderzoek op de verschillende deelvragen.

“Als we wisten wat we deden, heette het geen onderzoek”

(Albert Einstein, 1879-1955)

STICHTING REFLECTOR

Missionair werk in de wijk

Inleiding

Stichting Reflector Zutphen is een voorbeeld van zending dichtbij, missionair werk in Nederland. Zij is de opdrachtgever voor mijn afstudeerproject. In november 1999 werd deze interkerkelijke stichting opgezet en werden Hans en Ilja van Noort als evangelistenechtpaar uitgezonden vanuit de Christelijk Gereformeerde Kerk te Zutphen. Ze zijn toen begonnen met kinderevangelisatie en al gauw breidde het werk zich uit.

Inmiddels wordt de staf gevormd door 3 stafleden. Daarnaast werkt de stichting samen met een grote hoeveelheid vrijwilligers vanuit de verschillende kerken in Zutphen.

Even tot zover want voor dat ik verder ga wil ik je eerst kennis laten maken met Adnan. Het is het verhaal van een van de tieners... Helaas staat dit verhaal niet op zichzelf, maar laat het iets zien van de nood in de wijk waar Stichting Reflector haar werk mag doen. Daarna zal ik meer vertellen over de visie, de doelen en de activiteiten die de stichting organiseert.

Een verhaal

“Daar staat hij, Adnan (12 jaar) boven op een van de bergtoppen. Voor zich ziet hij de volgende top, maar ook het dal daar naar toe. Hoe moet hij verder gaan? Zijn ouders zijn net vorig jaar gescheiden en sinds dat moment gaat het eigenlijk op school ook niet zo goed. Zijn leraar zegt dat hij, als hij zo doorgaat, zal blijven zitten en dat betekent... weg uit die vertrouwde klas. Weg van zijn vrienden.

Het verhaal van Adnan is een van de verhalen die wij, als werkers, in het werkveld tegenkomen. In Zutphen wonen 9000 jongeren⁴ in de leeftijd van 4-19 jaar. De meesten van hen hebben nog nooit het evangelie gehoord. Via de activiteiten wil de stichting hen hiermee bekendmaken.

Daarnaast wil zij ook op praktische wijze aanwezig in hun levens. Hierbij valt te denken aan mentoraat & coaching en huiswerkbegeleiding. Het werk is meelopen en onderweg naast hen staan. Onderweg mogen zij uitrusten in de herberg en gevoed worden door Gods Woord, de Bijbel.

Het berglandschap staat symbool voor een kinder- cq mensenleven. In een wereld die gebroken is mogen wij vertellen van een hoopvolle toekomst, een uitgestrekte arm...⁵”

⁴ In verband met de leesbaarheid is gekozen voor jongeren, maar hier moet ook kinderen en tieners gelezen worden.

Visie

Algemene visie

In het beleidsplan van Stichting Reflector wordt op twee plaatsen gesproken over visie. Om te beginnen is er een grote algemene visie. Deze visie omhelst het werk in zijn totaliteit en vertelt iets over de roeping die de stichting heeft ervaren en wat de basis vormt voor haar bestaansrecht.

Uitgangspunt voor de visie zijn de woorden zoals die door God gegeven zijn in Jeremia 29:11 (NBG):

“Want Ik weet, welke gedachten Ik over u koester, luidt het woord des HEREN, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven.”

Visie op missionair en diaconaal werk

Naast een algemene visie heeft stichting ook een specifieke visie geformuleerd op missionair en diaconaal werk.

“Centraal in onze visie op missionair werk en diaconaat staat de “shalom”. Het begrip shalom omhelst de relatie tussen God en mens, maar ook de relatie tussen mensen onderling. Daarnaast heeft de shalom zijn (uit)werking op zowel het persoonlijk als het maatschappelijk vlak. De Heilige Geest bekrachtigt deze relaties. De shalom sluit aan bij een holistische mensvisie. In een holistische mensvisie wordt de mens gezien in zijn totaliteit (lichamelijk, sociaal-emotioneel en geestelijk). De bediening in het Koninkrijk van God moet gezien worden in het licht van deze ‘totale mens’. De bediening is er dan ook op gericht om de ‘shalom’ te herstellen. Hierbij weten wij ons volledig afhankelijk van God.

Vanuit deze visie op de mens en het herstel van de shalom is het cruciaal dat er een samensmelting ontstaat tussen missionair werk en diaconaat. Missionair werk en diaconaat zijn dan weliswaar te onderscheiden, maar niet te scheiden.”⁶

Doel

Op de website van Stichting Reflector⁷ wordt het doel en de subdoelen benoemd. Hierbij heeft zij haar hoofddoel opgesplitst in 4 subdoelen die de 4 G's worden genoemd. De 4 G's staan voor: geloof, gedrag, gevoel en genieten.

- Geloof: Zij wil kinderen, tieners en jongeren bekend maken met het christelijk geloof zoals beschreven staat in de Bijbel. Hierin is zij transparant naar haar deelnemers en zijn/haar ouders. Tevens bevordert deze houding een sfeer waarin de interreligieuze (en daarmee interculturele) dialoog wordt bevorderd.
- Gedrag: Zij wil een voorbeeldfunctie aannemen richting de kinderen, tieners en jongeren wanneer het gaat om gedrag en sociale vaardigheden. De kinderen, tieners en jongeren

⁵ Stichting Reflector, beleidsplan 2008-2012, versie 12 - 12 – 2008, pagina 2

⁶ Stichting Reflector, beleidsplan 2008-2012, versie 12 - 12 – 2008, pagina 4

⁷ www.reflector-zutphen.nl

groeien op in een ontwrichte samenleving waarin normen en waarden steeds meer vervagen. Vanuit een christelijke levenshouding willen wij hen voorhouden, sturen en aansporen om zo te komen tot een wezenlijke gedragsverandering.

- **Gevoel:** Zij wil kinderen, tieners en jongeren een plaats bieden waar zij tot rust kunnen komen en liefde en geborgenheid ervaren. Veel kinderen, tieners en jongeren groeien op in een omgeving waar weinig aandacht is voor hun persoonlijke situatie, waardoor zij het gevoel krijgen er alleen voor te staan. Dit vormt een risicofactor voor het gebruik van genotmiddelen, vandalisme en de vorming van antisociaal gedrag.
- **Genieten:** Zij wil kinderen, tieners en jongeren een plaats bieden waar ze lekker mogen genieten en de beslommeringen van elke dag even los kunnen laten.

Alle doelen tezamen beogen dat kinderen, tiener en jongeren op mogen groeien tot geestelijke en sociaal-emotioneel stabiele volwassenen die in staat zijn om hun plaats in de maatschappij in te nemen.

Cultuurschets

Stichting Reflector is een stichting die zich richt op missionair en diaconaal werk onder kinderen, tieners en jongeren in Zutphen.

Vanuit de organisatie is er betrokkenheid. Betrokkenheid op elkaar, betrokkenheid op de medemens en bovenal betrokkenheid op God. Het is Zijn werk en de stichting staat dan ook in dienst van Hem. Iedere dag beginnen de medewerkers met een dagopening. Hierin wordt samen uit de Bijbel gelezen en samen gebeden; voor het werk, de kinderen, tieners en jongeren, maar ook voor elkaar.

Gebod gaat ook na de dagopening verder. De medewerkers worden uitgedaagd om voor de jongeren te bidden wanneer ze met hen in gesprek zijn of in hun nabijheid. 'Bid voor hen en zegen hen in Jezus Naam,' is de oproep die klinkt.

Dit is de achterliggende gedachten wanneer we kijken naar de formulering van de basis-doelen voor het programma. Deze luiden:

- De kinderen en jongeren mogen God beter leren kennen. Hierbij gaat het om Zijn eigenschappen, Zijn werk en Zijn karakter
- De kinderen en jongeren moeten handvatten krijgen voor het dagelijks leven.

In het werk wordt er sterk de nadruk gelegd op het opbouwen van relaties; het daadwerkelijk leren kennen van de jongeren en hun context, in het leven van alledag, thuis, school en vrije tijd. Ook het leren kennen van de context waarbinnen het kind leeft neemt een belangrijke plaats in binnen het werk. Uiteindelijk zijn het de ouders die verantwoordelijk zijn en blijven voor hun kinderen.

De activiteiten op een rij

Stichting Reflector biedt activiteiten aan voor kinderen in de leeftijdscategorie van 4 t/m 19 jaar. Iedere groep vraagt om zijn eigen specifieke benadering en kent zijn eigen interesses. In deze paragraaf even een kort overzicht van de activiteiten om zo een beeld te geven van de organisatie en de context waarbinnen The Break zich afspeelt.

Iedere dinsdag wordt er voor de oudere kinderen (vanaf groep 6) en de tieners (t/m 16 jaar) School of Rock. Dinsdagmiddag is het Lighthouse dan de plek om bezig te zijn met muziek, drama en dans. Door middel van deze vormen van kunst willen we met hen op zoek gaan naar iets meer van het antwoord op de vraag: Wie is God? Alle lessen samen vormen twee keer per jaar een musical.

Woensdagmiddag is het DE middag voor de kinderen. Samen knutselen, luisteren naar een Bijbelverhaal... een toneelstuk, samen zingen... Een plaats waar kinderen zich gekend mogen voelen. Niet alleen door de leiding, maar ook door God, die hun Vader wil zijn.

Eén keer in de twee weken is er op woensdag een speciale avond alleen voor meiden: Girlz Only. Dus jongens... buiten blijven. Deze avonden zijn inhoudelijk helemaal gericht op meiden uit groep 8 en klas 1&2. De onderwerpen die besproken worden zijn onderwerpen die hun leven aangaan. Juist ook de onderwerpen waarin meiden kwetsbaar zijn, worden dan besproken. En natuurlijk ontbreekt de thee en de chocolade niet!

Op donderdag is er huiswerkbegeleiding. Christen zijn deze maatschappij betekent niet alleen 'evangeliseren'; het Woord brengen en daarmee is het klaar. Christen zijn betekent ook aanwezig willen zijn, betrokken willen zijn bij de levens van de jongeren die komen. Huiswerkbegeleiding is daar een praktische invulling van. Niet ieder kind heeft thuis een plaats waar hij/zij rustig kan werken of hebben ouders die hen kunnen helpen bij het leren of maken van een werkstuk.

Daarnaast is er op donderdagavond zaalvoetbal voor jongens van 15 t/m 19 jaar. Dit wordt gedaan in de naastgelegen gymzaal.

Een andere manier waarop de stichting op een praktische wijze aanwezig willen zijn in het leven van de jongeren is coaching. Coaching is een intensief traject waarbij een tiener één op één begeleiding krijgt van een, bij de stichting aangesloten, coach. Sommige jongeren zijn de weg in hun leven een beetje kwijtgeraakt... zijn hun droom uit het oog verloren en zoekende naar hun bestemming. Coaching betekent dan: niet langer alleen lopen, maar iemand hebben die met jou mee oploopt.

Op vrijdagmiddag staat het Lighthouse open voor kinderen vanaf 10 jaar. Het buurthuis is dan omgebouwd tot een gezellige plek waar je kunt chillen, een potje tafelvoetbal kan spelen of lekker kunt Wii-en. Een keer in de twee weken is Cornerstone ook open op vrijdagavond.

Voor de tieners organiseert de stichting Rock Solid. Hoewel de naam doet denken aan het programma van Youth for Christ, worden hier eigen programma's gebruikt; veel spel, maar is er ook de chatroom, de plaats waar je vragen mag stellen....

Een keer in twee weken op vrijdagavond is het Lighthouse alleen voor de jongeren. The Break en Solid Break staan dan op het programma. Met The Break tijd nemen om samen te eten en elkaar en

God te ontmoeten. Tijdens Solid Break is het tijd om gewoon lekker samen op te trekken. Er wordt dan van alles gedaan: bowlen, sinterklaas vieren, talentenjacht... Ja, tijdens Solid Friendz kan (bijna ☺) alles.

The Break is de activiteit die centraal staat in de rest van dit stuk. Samen eten en tijdens het eten elkaar en God ontmoeten.

Kom je bij ons zitten aan tafel?!

Tot slot

Stichting Reflector is een missionair - diaconale organisatie in Nederland. Dit hoofdstuk gaf een kijkje in haar keuken. Ik heb deze stichting leren kennen als een stichting die de nood en leegte ziet, maar daarin niet verdrinkt omdat zij weet van een God die groter is.

Het jongerenwerk heeft een veel bredere taak. Door de dagelijkse aanwezigheid in de buurt legt het jongerenwerk de basis voor succesvolle preventie. Contact onderhouden en vertrouwen opbouwen kost tijd en is essentieel voor goed jeugd- en jongerenwerk in een wijk"

Vicevoorzitter Johan Brongers, MOgroep

MISSIONAIR WERK

Een verkenning

Inleiding

The Break... samen maaltijd houden; een moment om elkaar te ontmoeten, maar ook een moment om samen na te denken over datgene wat God ons wil leren. Wat God ons wil leren over Zichzelf, maar ook over de wijze waarop dat praktisch invulling krijgt in je dagelijks leven. In dat opzicht is deze maaltijd meer dan 'alleen' maar een diaconale activiteit. Het maakt de maaltijd bijna een viering, een samenkomst.

Tegelijkertijd is deze samenkomst heel anders. Veel jongeren kennen God als Allah. Allah, zoals hij zichzelf geopenbaard heeft door de Koran. Andere jongeren hebben een vaag idee bij de God van de christenen en sommige hebben niets met God. Allemaal zitten ze aan tafel met andere ideeën en verwachtingen. Anders, maar tegelijkertijd geloof ik dat God in ons midden wil zijn en dat Hij Zichzelf wil laten zien door Zijn Woord. Zijn Woord helpt ons om zicht te krijgen op God en om oor te hebben voor datgene wat God ons die avond wil zeggen. Natuurlijk kunnen we daarbij niet zonder de Heilige Geest.

Uitgangspunt bij de activiteit is dat wij deze jongeren bij ons 'thuis' uitnodigen. In die zin is deze maaltijd een gezinsmaaltijd. De warme maaltijd waar heel Nederland volgens de reclame om 18.00 aanschuift. Hoe ziet die maaltijd eruit? Welke vorm heeft dat en welke inhoud geven wij daaraan? En hoe verhoudt deze opzet zich met de jongeren met een islamitische achtergrond?

Mijn hartsverlangen

Ik merk een worsteling in mij als ik dit hoofdstuk schrijf. De eerste opzet was dat ik mij wilde verdiepen in de christelijke liturgie en wilde kijken of hier elementen inzaten die bruikbaar waren voor THE BREAK. Maar al lezende realiseerde ik mij dat ik mooie boeken kan lezen en inspirerende theorieën kan horen en dat daar allemaal ook wel iets inzit, maar wat is de relevantie daarvan voor 'mijn' jongeren? Wat is de relevantie van onze liturgische gewoonten voor hun leven? Misschien meer nog ... hoe kijk ik daar zelf tegenaan? Hoe kijk jij, als lezer, naar de liturgie?! Hoe kom jij op zondag de viering binnen? En waarom? Wat is je verwachting? Wat nemen we mee en voor W(w)ie kom je? Of thuis tijdens het eten: Bijbel lezen ... Waarom doe je dat?

Ter voorbereiding op dit hoofdstuk las ik het boek van dr M.J.G. van der Velden ea⁸, over de liturgie in de gereformeerde traditie. Bij de bespreking van de gereformeerde liturgie bemerkte ik bij mijzelf een dubbel gevoel. Aan de ene kant zie ik de schoonheid, het pure erin en doet het mij herinneren aan wat ik gelezen heb in 1 Petrus 1:15 en 16 waar staat: *'maar leid een leven dat in alle opzichten heilig is, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is. Er staat immers geschreven: 'Wees heilig, want Ik ben heilig.'* Deze woorden roepen bij mij het beeld op van Maria, zittend aan de voeten van Jezus. Daar zit ze, met een intens verlangen om Jezus te zalven met de geurige oliën die ze mee heeft genomen

⁸ Als wij samenkomen, liturgie in de gereformeerde traditie, dr. MJG van de Velden ea, eerste druk 2000, Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

in haar kruikje. We lezen in Johannes 12:3 “ *Maria nam een kruikje kostbare, zuivere nardusolie, zalfde de voeten van Jezus en droogde ze af met haar haar. De geur van de olie trok door het hele huis.*” Maria gaf wat ze had. Daarmee kwam ze naar Jezus, omdat ze wist wie Hij was/is. Wat hier gebeurt is puur... is echt. En bovenal die geur... het vulde het hele huis. Je kon er niet om heen dat er zojuist iets was gebeurd.

Zeg ik daarmee dat mijn broeders en zusters in Christus niet puur, niet echt zijn? Nee. Wie ben ik om te oordelen over zijn of haar hartsgesteldheid en om te oordelen over zijn relatie met Jezus, de Christus. Maar als ik naar mijzelf kijk overkomt de dienst mij ook wel eens. Lijk ik een goed getrainde burger voor het koninkrijk van God die weet wanneer zij moet zitten of staan. Die weet hoe zij zich gedragen moet.

Als ik naar mijzelf kijk dan kan ik ook enorm onder de indruk zijn van Gods aanwezigheid in de dienst, als Maria aan de voeten van Jezus.

Als ik naar mijzelf kijk kan ik mij enorm eenzaam voelen en mij afvragen hoe dat dan zit met het lichaam van Christus.

En toch is er door dat alles heen dat verlangen om mijzelf te oefenen in die opdracht van Godswege: *‘Wees heilig, want Ik ben heilig.’*

De vraag die ik wil stellen is: Hoe zit het met jouw hartsgesteldheid? Wat is jouw verlangen? We kunnen gaan nadenken over God die spreekt door votum en groet, de preek en/of de zegen... en ik geloof zeker dat Hij dat wil gebruiken! Maar voorafgaand aan de liturgie, of dat nu in de kerk is of thuis, gaat het eerst om dat ene: *Jezus antwoordde: ‘Het voornaamste is: “Luister, Israël! De Heer, onze God, is de enige Heer; heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand en met heel uw kracht.” Het op een na belangrijkste is dit: “Heb uw naaste lief als uzelf.” Er zijn geen geboden belangrijker dan deze.’* (Marc. 12:29-31, NBV)

Dit is de basis van de liturgie: God liefhebben en je naaste als jezelf. Los van de mogelijkheden van de liturgische aspecten die wij binnen THE BREAK zouden kunnen gebruiken denk ik dat wij ons, als werkers, of je nu vrijwilliger bent of professional, het grote gebod op ons hart, in onze gedachten en in ons gevoel moeten (laten) schrijven. De basis is, ook door THE BREAK heen, het verlangen te hebben om God te ontmoeten en om op Hem afgestemd te zijn en om van daaruit ook de ander te willen zien en te willen liefhebben. Dan gaat liefhebben verder dan aanwezig zijn en iets organiseren. Het gaat om je leven willen geven. En dat is radicaal anders dan wat de maatschappij vandaag de dag ons wil laten geloven. De postmoderne mens moet vooral gaan voor zijn eigen carrière en voor zijn eigen belangen. Niets is meer heilig, tenzij jij het heilig verklaart. Wij, als christenen, mogen anders in het leven staan. Geen heiligheid omdat wij het hebben heilig verklaard, maar heilig omdat onze God heilig is. Dat is onze opdracht. Die Liefde mag ons, als christenen, onderscheiden van de wereld om ons heen. Burgers van Gods koninkrijk, maar we staan wel met onze voeten in de blubber van deze wereld.

En die blubber is hard werken. Die blubber is confronterend... de werkelijkheid van deze wereld in al haar gebrokenheid is hard. Ik herinner mij dat een van onze vrijwilligers het omschreef als: ‘het is

mooi werk, maar tegelijkertijd vaak ook frustrerend.’ Mooi, omdat je de ene avond het gevoel hebt dat je iets aan het opbouwen bent, maar frustrerend, omdat je de volgende keer jezelf afvraagt hoe je dat ooit hebt kunnen denken. Mooi, als je ziet hoe jongeren tot bloei lijken te komen, maar frustrerend als je ze soms zo enorm ziet terugvallen.

His strength is perfect

*I can do all things through Christ
who gives me strength
But sometimes I wonder what he
can do for me
No great success to show
No glory of my own
yet in my weakness he is there
to let me know*

*His strength is perfect when our
strength is gone
He'll carry us when we can't
carry on
Raised in his power the weak
becomes strong
His strength is perfect
His strength is perfect*

*We can only know the power
that he holds
When we truly see how deep our
weakness goes
His strength it must begin
When ours comes to an end
He hears our humble cry and
proves again*

*(Songwriter: Steven Curtis
Chapman)*

Regelmatig overleg ik de dingen met God. Gewoon, omdat Hij mijn Vader is, maar ook omdat ik het soms gewoon niet begrijp. Waarom gebeuren de dingen zoals ze gebeuren? Waarom lijkt Hij soms niet verder te gaan met Zijn werk, terwijl Hij wel begonnen is? Waarom openbaart Hij zich niet op wonderbaarlijke wijze in de levens van jongeren zodat ze niet meer om Hem heen kunnen?

Het zijn die momenten geweest die mij hebben geleerd om aan de voeten van Jezus te zijn. En waarin ik heb gemerkt dat die plek goed is. Die plaats doet mij ook weer beseffen dat het niet mijn werk is. Natuurlijk, ik mag mijn verantwoordelijkheid nemen, maar uiteindelijk is het God die “*zowel het willen als het handelen bij u teweegbrengt, omdat het Hem behaagt.*” (Fil. 2:13, NBG) Ik wil je uitdagen om over de voorgaande vragen na te denken, want ik heb gemerkt dat (juist) in dit werk het echt begint met liefhebben. Meer en meer mag je dan de jongeren zien met de liefde waarmee Christus ons eerst heeft liefgehad. En die liefde gaat verder, veel verder. En dan kom je op een punt dat je verder mag kijken dan de buitenkant; dat je de gebrokenheid ziet waarmee die ander leeft (en veelal is het ook een spiegel voor je eigen leven) en realiseer je je dat je Hem nodig hebt. Het is niet mijn opdracht... nee, het is Zijn opdracht aan ons en daarin ben je

afhankelijk van je Opdrachtgever.

Een lied dat mij hierover aan het denken heeft gezet is het lied: ‘His strength is perfect’ (zie kader). Vooral het tweede couplet... We kunnen alleen werkelijk weten wat de kracht is waarmee Hij ons vasthoudt wanneer we daadwerkelijk gaan zien hoe diep onze zwakheid gaat⁹. Ik denk dat we dat daar ervaren. Zittend aan de voeten van Jezus... aan de voet van het kruis.

Voor we verder gaan... waar zit jij?

⁹ Vertaling van: “we can only know the power that He holds, when we truly see how deep our weakness goes” (zie kader)

De opdracht

Voordat Jezus opsteeg naar de hemel gaf Hij Zijn discipelen de volgende opdracht: *'Gaaf dan heen, maak alle volken tot Mijn discipelen en doopt hen in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.'* (Mat. 28:19,20) Wij kennen deze opdracht als het zendingsbevel. Het was vanaf het begin al niet de bedoeling dat wij stil zouden zitten en afwachten; dat we ons alleen maar bezig zouden houden met de 'kerkdienst' (voor zover we daar toen al van konden spreken). Ons alleen maar bezig zouden houden met hen die, net als ons, geraakt waren door het evangelie. We krijgen de opdracht mee om te gaan. Betekent dat dat we 'de kerk' maar links moeten laten liggen? Nee, ook daar hebben we een verantwoordelijkheid. Zij is immers het lichaam van Christus, maar daar blijft het niet bij. Het lichaam is geen statisch gegeven. Het is Gods verlangen dat het lichaam een groeiproces doormaakt. *"Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe."* (Joh. 3:16) Opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga... niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe. God had er Zijn Zoon voor over.

Al schrijvend merk ik dat mijn heilige verontwaardiging groeit. Weet je... het kan zo mooi zijn. Wat als dat lichaam van Christus gaat functioneren zoals het hoort? Wat als we als christenen met elkaar gaan beseffen wat het betekent om te dienen en elkaar tot hand en voet te zijn? Het klinkt een

beetje als een aanklacht en misschien is dat ook wel zo, maar dan ook naar mijzelf.

Ik moet denken aan het verhaal van het verloren schaap, de verloren penning en de verloren zoon. De herder gaat op zoek naar dat ene schaap en laat de andere schapen achter... Kiezen wij niet vaak voor de veilige kant? Kiezen we vaak niet om de schapen te hoeden die we al hebben en

zijn we daar vooral niet druk mee? Zouden we echt ons hele huis aan kant maken op zoek naar die ene penning terwijl we er per slot van rekening ook nog negen over hebben?

Gaan we op de uitkijk staan in de ontvangsthall van de kerk op zoek naar die ene verloren zoon/dochter die binnenloopt of verwelkomen we alleen de mensen die we eigenlijk toch wel hadden verwacht?

Gaan wij de kerk uit op zoek naar mensen die Jezus nog niet kennen? Of verlagen we de drempel om de kerk binnen te komen en is het aan de mensen om wel of niet binnen te stappen?

En dan klinkt telkens dat refrein:

"Ik zeg u, dat er alzo blijdschap zal zijn in de hemel over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negennegentig rechtvaardigen, die geen bekering nodig hebben." (Luk 15:7)

"Alzo is er, zeg Ik u, blijdschap bij de engelen Gods over één zondaar, die zich bekeert." (Luk 15:10)

"Wij moesten feestvieren en vrolijk zijn, want uw broeder hier was dood en is levend geworden, hij was verloren en is gevonden." (Luk 15:32)

Er is blijdschap! Blijdschap in de hemel om die ene. Die ene die bekering nodig had.

Die ene... dat zijn 'mijn' jongeren ☺.

Dat zijn de jongeren en hun families die dagelijks, soms wekelijks, soms incidenteel het Lighthouse¹⁰ binnenlopen.

Dat zijn de jongeren die bij 'THE BREAK' aan tafel schuiven om gezellig samen te eten en om elkaar te ontmoeten.

Dat zijn de jongeren die hun verhaal kwijt moeten en op de een of andere bijzondere manier hier de plek vinden om dat te kunnen.

Want om eerlijk te zijn snap ik er soms niets van. Dat ons buurthuis werkt vanuit een christelijk uitgangspunt lijkt voor onze landgenoten met een islamitische achtergrond geen hoge barrière. Ze komen en ze komen er graag.

Tegelijkertijd zet het verhaal van de verloren zoon mij ook verder aan het denken. Er zijn ook al heel wat boeken over geschreven... de oudste zoon. De vader luistert naar de aanklacht van de oudste zoon:

"Al jarenlang werk ik voor u en nooit ben ik u ongehoorzaam geweest als u mij iets opdroeg, en u hebt mij zelfs nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. Maar nu die zoon van u is thuisgekomen die uw vermogen heeft verkwanseld aan de hoeren, hebt u voor hem het gemeste kalf geslacht." (Luk. 15:29,30) De broer

hoort het... Hij heeft zijn broer nog niet gezien en hevig

verontwaardigd staat hij daar voor zijn vader. Ik stel mij zo voor dat de vader rustig luistert... net zoals hij dag in dag uit op de uitkijk bleef

staan, uitkijkend naar zijn jongste zoon. En als de oudste zoon dan klaar is, begint de vader met

spreken en zegt: *"Mijn jongen, jij bent altijd bij me, en alles wat van mij is, is van jou."* (Luk. 15:30) Is

dat hoe ik in het leven sta? Leef ik mijn leven in de wetenschap dat ik al deel uit mag maken van Gods gezin. En dat de beloftes die Hij heeft gedaan ook voor mij gelden? Zijn beloften van hoop, van vrede

en van een toekomst. Realiseer ik mij dat onderweg in mijn leven het God is die zegt: *"vrees niet, want Ik ben met u; zie niet angstig rond, want Ik ben uw God. Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met mijn heilrijke rechterhand."* (Jes. 41:10, NBG)

Laten we op weg gaan...

Op weg

"Jezus kwam op hen toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.'"

(Mat. 28:18-20)

Alle volken... wie zijn dat? In het heden en verleden zijn er veel mensen uitgezonden naar het buitenland en terecht. Mensen die alles achterlieten om als zendeling aan het werk te gaan in landen

¹⁰ Het Lighthouse is het buurtcentrum in de Staatsliedenbuurt van waaruit de activiteiten worden georganiseerd.

als Indonesië, China, Oeganda, enzovoort. Zij wisten zich geroepen om op weg te gaan, op weg naar de volken.

Daarnaast lijkt er ook een kentering. Waar Nederlandse zendelingen uitgezonden werden naar de onbereikte volken buiten onze landsgrenzen, komen nu zendelingen vanuit die landen naar Nederland. Een voorbeeld hiervan is de GATE, Gift from Africa to Europe. Deze organisatie heeft tot doel om christelijke Afrikanen die leven en/of werken in Europa te mobiliseren zodat zij christenen in Europa kunnen bemoedigen en tegelijkertijd met hen kunnen gaan evangeliseren onder niet-christenen in bijvoorbeeld Nederland. Vanuit Afrika kijken ze naar Nederland en zien ze een land dat aan het uitdrogen is... een land waar het evangelie uitdooft.

Toen ik voor World Vision op tour was naar Indonesië vertelde een vriendin van mij daar dat het voor ons christenen in Nederland vast moeilijk was om te geloven. Haar opmerking verbaasde mij. Moeilijk om te geloven? Hoezo? We mogen kerken bouwen waar we willen, we worden niet vervolgd, we hebben christelijke partijen in de politiek (en dat mag nog ook..). Christen zijn in Nederland... moeilijk? In gedachten ging ik terug naar de plekken waar we als groep geweest waren. Kerken die bij rellen tot de grond toe waren afgebrand. Kerken die alleen bestonden doordat er voor dat moment een goede relatie was met de plaatselijke moskee. Gebieden waar christenvervolgung was... En wij zouden het moeilijk hebben? Ja, was haar antwoord. Jullie hebben alles...alles lijkt bij jullie te koop. Je hebt werk waar je een behoorlijk inkomen voor krijgt, waar je een huis van kan kopen, je boodschappen van kan doen... het leven lijkt zo vanzelfsprekend dat je bijna zou vergeten dat God degene is die zorgt. Je loopt het risico dat je relatie met God niet de basis is, maar een van de vele naast je relatie met vrienden, collega's, familie...

Hoewel Nederland een rijke christelijke historie heeft... lijkt het christendom langzaam maar zeker zijn plaats in het hart van de mensen te verliezen en daarmee zijn plaats in de maatschappij.

Alle volken...

Stefan Paas schrijft hierover: “ Zending verloopt hoe langer hoe minder langs geografische lijnen en hoe langer hoe meer langs etnische en sociologische lijnen. (...) wie zijn dan de onbereikte groepen? Vooral de intellectuelen en de armen, maar ook de islamitische landgenoten.”¹¹ Zending is daarmee

niet langer alleen maar iets van ver weg in de rimboe, maar is iets geworden van dichtbij.

Zending is je buurman.

Zending is dat asociale gezin schuin achter je.

Zending is die vreselijk decadente dame uit die nieuwbouwwijk.

Zending is dat Turkse gezin op de hoek van de straat.

Met één zin komt zending opeens heel dichtbij. En jij? Waar sta jij?

¹¹ Stefan Paas, Jezus als Heer in een plat land, 2001 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, blz. 45

“Als we vooruitgang willen boeken in de dialoog met moslims, moeten we allereerst de wereld van de islam binnengaan en zorgen dat we welkom zijn als gasten en vrienden... Het is ook nodig dat een aantal van ons de moslimse wereld binnengaat en moslims ontmoet binnen hun eigen territorium, daar waar ze zich het meest thuis voelen en wellicht het meest zichzelf zijn.”

(Roger Hooker)

DE PRAKTIJK

Een verkenning van de wijk

Inleiding

In het hoofdstuk “de praktijk” wil ik op een aantal niveaus de praktijk benaderen. Allereerst de statistische gegevens, dus de feiten zoals die door de officiële instanties worden gepresenteerd. Daarna wil ik steeds dieper het veld in gaan en in gesprek raken met werkers die betrokken zijn bij deze doelgroep om de jongeren op die manier, vanuit verschillende invalshoeken, te leren kennen.

Deze verkenning richt zich uiteindelijk op de situatie in de Staatsliedenbuurt. Een buurt die onderdeel is van het Waterkwartier. Het Waterkwartier is een van de aandachtswijken van de gemeente Zutphen.

Statistische gegevens

Voor de statistische gegevens heb ik gebruik gemaakt van twee bronnen. Allereerst de gegevens zoals die bekend zijn bij de gemeente Zutphen¹². Hierbij ben ik steeds verder gaan inzoomen op de wijk waar de stichting actief is, om zo de focus te leggen op de beschrijving van de kansen en bedreigingen van deze specifieke wijk. Daarnaast zou het te uitgebreid worden om ook de andere wijken te bespreken.

Ten tweede heb ik gegevens overgenomen uit het onderzoek ‘Kinderen in tel’¹³. Dit onderzoek wordt jaarlijks uitgevoerd en laat de positie van kinderen zien in alle gemeenten in Nederland. Hierbij wordt er op een aantal onderwerpen gescoord. Hierbij heb ik gekeken naar de situatie zoals die wordt gegeven voor Zutphen.

Gemeente Zutphen

Algemene cijfers

In 2007 woonde er in Zutphen **46.795** mensen. Van deze mensen zijn er **2.729** jongeren in de leeftijdscategorie van 14-19 jaar. Van deze jongeren wonen er **503** in het waterkwartier en meer specifiek **68** in de Staatsliedenbuurt.

¹² Onderzoek en statistiek, Zutphen, Statistisch jaarboekboek 2008 gemeente Zutphen

¹³ Kinderen in tel databoek 2008, kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid, red. Majone Stetekee e.a. Verwey en Jonker Instituut, januari 2008

Leeftijdsopbouw

	0-4	5-10	10-14	14-19
Zutphen	2.879	3.070	2.906	2.728
Waterkwartier	594	576	551	503
Staatsliedenbuurt	98	77	66	68

Wat opvalt in deze tabel is dat de verdeling redelijk gelijkmatig is. Er is geen sprake van opvallend grote groepen in een bepaalde leeftijdscategorie.

Burgerlijke staat

In de media hoor je veel over scheiding en de gevolgen die dat wel of niet zou hebben voor de kinderen. Berichten hierover lijken tegenstrijdig. De centra voor Jeugd & Gezin wijzen meer dan eens op de verantwoordelijkheid van de ouders hierin. Dat is dan ook de reden dat ik de cijfers over de burgerlijke staat in mijn onderzoek heb opgenomen.

	Ongehuwd	Gehuwd + partnerschap	Gescheiden + beëindigd partnerschap	Weduwstaat	totaal
Zutphen	21.406	19.102 (40,8%)	3.780 (8,1%)	2.507	46.795 (100%)
Waterkwartier	4.765	3.458 (35,4%)	963 (9,9%)	588	9.774 (100%)
Staatsliedenbuurt	645	472 (35,6%)	143 (10,8%)	66	1326 (100%)

De relatieve waarden die vermeld staan achter de absolute waarden is gebaseerd op het totaal van Zutphen, Waterkwartier cq Staatsliedenbuurt.

Wat opvalt wanneer je naar de relatieve waarde kijkt, is dat het percentage mensen dat gescheiden is of een partnerschap beëindigd heeft, hoger ligt in het Waterkwartier / Staatsliedenbuurt dan gemiddeld genomen in Zutphen.

Bevolkingsdichtheid

De bevolkingsdichtheid in het Waterkwartier is **3.805** personen per km². Samen met de Zuidwijken, een van de andere achterstandswijken (lees aandachtswijken), hoort deze in de top drie van wijken met een hoge bevolkingsdichtheid in Zutphen. Het verschil zie je pas wanneer je je realiseert dat er in de wijk Leesten, een nieuwbouwwijk in Zutphen sprake is van een bevolkingsdichtheid van 848 personen per km².

Gezinssamenstelling

Wanneer we weten dat er een hoger scheidingspercentage is in het Waterkwartier en de staatsliedenbuurt is, het interessant om te kijken naar de gezinssamenstelling. In wat voor soort gezinnen groeien de jongeren op? Ik realiseer mij dat dit een invulling is van de cijfers. Immers wie zegt dat het over de gezinnen van de jongeren gaat. Dit is iets om in het achterhoofd te houden wanneer we later verder het veld ingaan.

	Alleenstaand	1-ouder gezin	Gehuwd/ samenw. Zonder kinderen	Gehuwd/ samenw. Met kinderen	Meergezins- huishoudens	Overig	totaal
Zutphen	6.251	1.362 (6.9%)	6.025	5.808 (29.3%)	88	306	19.840 (100%)
Waterkwartier	1.813	395 (8.6%)	1.278	1.034 (22.4%)	18	68	4606 (100%)
Staatsliedenbuurt	195	67 (11.2%)	189	140 (23,3%)	2	7	600 (100%)

Goed is het om te zien dat er nog een grote groep kinderen en jongeren is die mag opgroeien in een gezin waar ouders getrouwd zijn of samenwonen. Toch is er ook een groot percentage wat opgroeit in eenoudergezinnen. Een percentage dat groeit naarmate je meer specifiek naar de buurt gaat kijken.

Etniciteit

Het werken met jongeren met verschillende etnische afkomsten, vraagt verschillende werkwijzen. Wat prima werkt bij de één, werkt totaal niet bij de ander. Cultuur speelt hierin een grote rol. Daarnaast lijkt, als we de media moeten geloven, etniciteit een van de items die bijdragen aan het wel of niet slagen van een wijk.

	Autochtoon	Westers Allochtoon	Niet-westers allochtoon¹⁴	Totaal
Zutphen	39.669 (84,8%)	3.971 (8,5%)	3.146 (6,7%)	46.795 (100%)
Waterkwartier	7.350 (75.2%)	1.003 (10.3%)	1.418 (14.5%)	9.774 (100%)

¹⁴ Niet-westerse allochtoon: mensen uit Turkije, Afrika, Latijns-Amerika en Azië (muv Indonesië en Japan)

Staatsliedenbuurt	895 (67.5%)	165 (12.4%)	264 (19.9%)	1.326 (100%)
--------------------------	----------------	----------------	----------------	-----------------

Wat opvalt is dat het percentage allochtonen (zowel westers als niet-westers) gemiddeld hoger ligt in de wijk waterkwartier/staatsliedenbuurt dan in Zutphen. Vooral het percentage niet-westers allochtoon. Uit andere cijfers blijkt dat het dan voornamelijk gaat om mensen met een Turkse achtergrond.

Veiligheid

	Diefstal	Misdrijven
Zutphen	1.538	1.535
Waterkwartier	281 (17.8%)	336 (21.9%)

Wat de wijken betreft staat Waterkwartier met deze cijfers op de 2^e plaats. De eerste plaats is voor het Centrum / de Hoven.

Uitkeringen

Als laatste de uitkeringen. Het aantal uitkeringen die worden verstrekt in een wijk zegt ook iets over de draagkracht van de gezinnen die er wonen. Wanneer we kijken hoe dat is in het Waterkwartier, worden we geconfronteerd met een hoog uitkeringscijfer.

	WWB
Zutphen	969
Waterkwartier	402 (41.5%)

Tot zover de analyse van de statistische gegevens van de gemeente Zutphen. Op de volgende pagina's zal het rapport Kinderen in Tel worden besproken en de positie die de gemeente Zutphen daarin opneemt.

KINDEREN IN TEL

“Kinderen in Tel brengt sinds drie jaar de leefsituatie van kinderen en jongeren per gemeente in beeld aan de hand van twaalf indicatoren die gebaseerd zijn op het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind.”¹⁵

Algemeen

In het rapport wordt een aantal algemene trends benoemd. Dit zijn achtereenvolgens:

- toename van het aantal jeugdigen dat in een uitkeringssituatie leeft
- armoede als grote stadsprobleem
- vorig jaar constatering dat een groeiend aantal kinderen in een achterstandswijk woont
- daling van jeugdwerkloosheid
 - o nog steeds aandachtspunt → voldoende startkwalificatie
- daling van het aantal leerlingen met leerlinggewicht
 - o b.v. alloctonen afkomst, opleidingsniveau ouders
- stijging van de jeugdcriminaliteit
- aantal kinderen dat met dussdanige problemen kampt dat hulp van buitenaf noodzakelijk is (via bureau jeugdzorg)
- daling van kinder- en zuigelingensterfte
- daling van het aantal tienermoeders
- stijging aantal AMK¹⁶ meldingen

“Al met al is de conclusie dat de situatie iets verbeterd is in Nederland. Er zijn minder jongeren werkloos, minder kinderen lopen risico op een leerachterstand, het aantal tienermoeders is gedaald en de kinder- en zuigelingensterfte komt minder voor. Daarentegen leven meer kinderen in armoede, is het relatieve schoolverzuim gestegen en is het aantal kinderen dat wegens een delict voor de rechter verschijnt iets toegenomen. Het is duidelijk dat er grote verschillen zijn in de omstandigheden waarin kinderen opgroeien. Willen we voorkomen dat er een tweedeling ontstaat, waarbij sommige kinderen in veel gunstigere omstandigheden opgroeien dan andere, dan zullen we moeten investeren in de jeugd op die plekken waar dat nodig is.”¹⁷

Zutphen

Omdat het een vergelijkend onderzoek is tussen alle gemeenten van Nederland is het nuttig om te kijken welke positie Zutphen hierin inneemt. Zoals in het citaat naar voren komt is het gebaseerd op het internationaal verdrag inzake de rechten van het Kind. Hoe is het dan met deze rechten gesteld? Op de rankingslijst staat Zutphen op de (gemiddelde) 65^e plaats van de 443 gemeenten. 1 is de laagst scorende gemeente.

¹⁵ <http://www.kinderenintel.nl/debat2008.htm>

¹⁶ AMK staat voor: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

¹⁷ Verwey-Jonker instituut, Kinderen in tel databoek 2008, januari 2008, pagina 15

Code (zie onder)	Indicator	Ranking/indicator	Score/indicator	Percentuele verandering / gemeente / indicator
C	Kindersterfte	195	11,94	-100
D	Zuigelingensterfte	358	00,00	100
B	Met delict voor rechter ¹⁸	35	4,22	12,63
B	Werkloze jongeren	18	5,11	7,95
A	Kk in jeugdzorg	93	1,86	-14,25
A	Kk in achterstandswijken	71	21,04	-3,43
A	Kk in uitkeringsgezinnen	53	7,70	-8,64
B	Melding kindermishandeling	93	0,68	5,62
D	achterstandsl eerlingen	254	13,61	6,88
D	Relatief verzuim	258	0,68	8,47
C	Speelruimte	224	56	-1,72
	tienermoeders ¹⁹	40	1,101%	12,80

Code

- A De situatie is percentueel verslechterd ten opzichte van de vorige keer. Daarnaast staat de gemeente daarmee ook hoog (eerste 100) in de rankingscore (per indicator)
- B De situatie is percentueel verbeterd ten opzichte van de vorige meting. Toch scoort de gemeente daarmee hoog in de rankingscore (eerst 100)
- C Met deze indicatoren zit de gemeente in de 'safezone' (boven eerste 100), maar is een dalende trend zichtbaar
- D Overige indicatoren. Gemiddeld in de ranking en verbeterd ten opzichte van de vorige meting

Wat opvalt is de positie van de gemeente Zutphen op de lijst in het algemeen. Plaats 65 van 443 gemeenten. Goed is het om te zien dat er op een aantal punten verbeteringen zijn geweest ten opzicht van de vorige meting, onder andere op het gebied van achterstandsl eerlingen. Tegelijkertijd zijn vanuit deze meting ook punten van zorg. Te weten het aantal kinderen dat met jeugdzorg in aanraking komt, in achterstandswijken woont en leeft in uitkeringsgezinnen.

De volgende stap

Van de papieren cijfers, plaatselijk en nationaal, is het nu tijd om het veld in te gaan. Wat zien we terug van deze cijfers in de dagelijkse praktijk?

¹⁸ Dhr Kremer merkt op dat Zutphen een aantal instanties heeft dat mensen met een problematische achtergrond naar Zutphen trekt. Hierbij valt te denken aan GGNet en de jeugdgevangenis.

¹⁹ Mogelijk dat dit cijfer verband houdt met de aanwezigheid van een woonvorm voor tienermoeders in Zutphen.

Inleiding

Tot zover de harde feiten. Cijfers zeggen een heleboel, maar tegelijkertijd ook lang niet alles. We hebben het hier over mensen, over tieners, en de ervaring leert dat hun beleving van de zaken soms anders kan zijn dan wij uit cijfers kunnen opmaken. Belangrijk vind ik het dan ook dat we de cijfers bekijken vanuit het perspectief van de 'subjectieve' werkelijkheid. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gesprekken met werkers en van casuïstiek direct uit het werkveld van het missionair jongerenwerk.

“Het veld”

Een van de jongeren is weer alleen thuis. Haar ouders zijn gescheiden en zij woont bij haar vader. De relatie met haar moeder is wisselend, maar over het algemeen niet goed. Het gevoel dat ze niets waard is en niet meetelt overheerst. Vaak is ze alleen thuis, soms een paar nachten achter elkaar. Met enige regelmaat logeert ze bij een van de vrijwilligers/stafleden. Haar vader stelt dan andere prioriteiten.

Het gebouw is beklad. Op de achterkant, zijkant en inmiddels ook de voorkant staan de afkortingen van de verschillende clicks in de buurt. De drie maantjes (black moon)... O.G (ons ghetto) en hier en daar wat namen. We snappen allemaal dat de namen die op het buurthuis staan niet de namen zijn van de bekladders, maar wie dan wel?

*Die docent dat is echt een *wijf! Je mag echt niets! Om elk dingetje krijg je al straf. Ja.. ik heb haar uitgescholden. Ze is aan het discrimineren man! Echt wel!! En omdat ik * wijf tegen haar zeg moet ik eruit. Nu heb ik pas een echt probleem! Vervolgens hebben we het over respect. Want... moet ze jou gescheld dan pikken en hoe zou jij reageren als er op jou gescholden wordt? 'Ik zou terugslaan! Laat me niet uitschelden!! Dus... hoe bedoel je dubbele wereld?!*

Gescheiden ouders, het gevoel dat je tweede rang bent, vandalisme en moeite met het omgaan met gezag. Het zijn zo maar wat voorbeelden uit de praktijk en de lijst kan met nog meer voorbeelden worden aangevuld.

Ter voorbereiding op mijn afstuderen heb ik gesprekken gevoerd met mensen die vanuit hun professie met jeugd in aanraking komen. In deze gesprekken hoor je dezelfde woorden doorklinken; gebroken gezinnen, pesten en vandalisme. Daarnaast merkt dhr Kremer op dat het hem opvalt dat er in veel gevallen sprake is van de afwezigheid van een vader. Ook signaleert hij een toename in het gebruik van alcohol en drugs. Vooral GHB en speed zijn dan populair. Drugsproblematiek is ook iets dat gesignaleerd wordt in het ZAT²⁰, zo vertelt dhr. Seijger. Dhr Seijger is werkzaam in het VMBO. In dat opzicht spreken wij over dezelfde doelgroep. Hij merkt dat er veel laag niveau is wat maakt dat ze meer basaal op situaties reageren, meer instinctief.

²⁰ ZAT is ZorgAdviesTeam

Gebroken gezinnen is ook volgens mw. Besselink een toenemend probleem. Hierbij wordt ook vaak opvoedingsonmacht gesignaleerd. Pesten, faalangst en eetproblematieken zijn ook onderwerpen die regelmatig voorbij komen.

Wat opvalt in deze gesprekken zijn de gedeelde zorgen met daarin ook een stukje onmacht. Iedere discipline zit op zijn eigen 'eiland'. Zo wordt er opgemerkt dat er vanuit de gemeente slecht bestuur is als het gaat om het jeugdbeleid. Er is onvoldoende aansturing om samenwerking met de verschillende werkers te bevorderen. Op een van de scholen wordt opgemerkt dat veel problemen die op school afspelen, buiten school plaats vinden en daarmee niet 'hun' verantwoordelijkheid. Het is onmogelijk om als school je daarin te mengen. De jongeren worden dan vaak, eventueel met handvatten, aangespoord om het ook weer buiten school op te lossen. Alle werkers lijken hierin tegen hun eigen grenzen aan te lopen. De vraag die hieruit voortvloeit is: hoe kunnen wij de handen in één slaan en een netwerk creëren waarbinnen wij elkaars expertise kunnen gebruiken om zo te komen tot een goed vangnet voor tieners die buiten de boot dreigen te vallen. Het ZAT is hier een voorbeeld van, met de beperking dat het gericht is op één school en haar leerlingen en het preventief jongerenwerk hierin niet betrokken is.²¹

Ik bezocht ook Innov8. Innov8 is een conferentie voor professionele christelijke jeugdwerkers. Tijdens deze conferentie was er aandacht voor het uitwisselen van ervaringen, maar ook de ruimte om met elkaar in te zoomen op de doelgroep. Met wie hebben wij als jeugdwerkers te maken? Hiervoor waren verschillende sprekers uitgenodigd. Wat zij allemaal benadrukten, is dat er genoeg redenen zijn om ons zorgen te maken over de ontwikkelingen die er te zien zijn binnen het opgroeien van de jeugd. Een toenemend gebrek aan rolmodellen onder andere ten gevolge van echtscheiding. Daarnaast speelt ook toenemende eenzaamheid en sociaal isolement en een toename in het gebruik van alcohol een rol. Daniël de Wolf vertelt daarnaast ook over het leven in de Millinx²². In dit boek worden ook dezelfde problemen beschreven. Jongeren die opgroeien zonder vaste structuur, een lage eigenwaarde en een groep jongeren die het vertrouwen in de maatschappij is verloren. Een houding die past bij het leven vanuit de straatcultuur; het afzetten tegen de burgerlijke cultuur zoals 'wij Nederlanders' die kennen. Het is een groep die zich uitgekost voelt door de maatschappij en zich daarom afzet tegen dat wij 'gezond gezag' noemen.

²¹ Leuk om in dit kader te vermelden is dat de contacten met politie en praktijkonderwijs verbeterd zijn, nav de gesprekken voor dit afstudeerproject. Zo hebben we een presentatie gegeven op het praktijkonderwijs en wordt er gekeken hoe wij verder samen kunnen werken.

²² De Millinx is een Rotterdamse achterstandswijk

CONCLUSIE

Dit hoofdstuk begon met een opsomming van een aantal statistische gegevens. Hierbij valt op dat hoe kleiner het werkgebied wordt (Zutphen – Waterkwartier – Staatsliedenbuurt) ook de kwetsbaarheid van gezinnen toenam. Dit is te zien aan een procentueel groter aantal huishoudens dat in de bijstand zit, het aantal 1-ouder gezinnen en het aantal mensen met een niet-westers allochtone afkomst.

Het project 'Kinderen in de knel' laat ook een niet al te rooskleurig beeld zien van de situatie in Zutphen. Persoonlijk schrok ik van de plek die Zutphen innam op de ranglijst (gemiddeld 65). Ook in deze cijfers zien we dat er een toenemend aantal kinderen opgroeit onder toezicht van jeugdzorg, in uitkeringsgezinnen en in achterstandswijken. Cijfers die min of meer hetzelfde beeld schetsen als uit de statistische gegevens van de gemeente Zutphen.

Wanneer wij in gesprek raken met andere werkers dan valt op dat er gedeelde zorgen zijn.

Echtscheiding lijkt hierin (helaas) een grote rol te spelen. De afwezige vader, gebrek aan rolmodellen, eenzaamheid en/of sociaal isolement.

Samenwerking tussen verschillende disciplines lijkt hierin kansen te geven, omdat de problemen breder zijn dan het werkkterrein van één discipline.

"Je voelt je niet thuis waar je woont, maar waar ze je begrijpen."

Christian Morgenstern

DE MAALTIJD

Een Bijbelse verkenning

Stel je eens voor: het is tien voor zes. Boven het gasfornuis zie je de stoom van de pannen. Als we beter kijken, zien we 4 stukken kipfilet in de pan. Logisch, als je bedenkt dat er vier mensen in de kamer zitten. De tafel is gezellig gedekt... inderdaad, je voelt hem al aan, voor vier personen. Tevreden kijk je nog eens rond. Dat heb je best goed gedaan. Je krijgt een voldaan gevoel van het idee dat iedereen straks zit te genieten van het eten dat jij zojuist hebt gekookt. Al dromend loop je weer naar de keuken, maar dan gaat plotseling de bel... Wie zou dat zijn? Had ik iets met iemand afgesproken? Je bladert snel door je agenda en loopt naar de voordeur. Wat je niet hoopte, maar wel dacht, blijkt waar... Je hebt visite en één ding is duidelijk: ze gaan niet zomaar weg.

Hoe het verhaal vanaf hier verder gaat? Dat mag je zelf invullen.

Waar het allemaal om draait is de vraag: hoe gastvrij zijn wij met elkaar en wat verstaan wij onder gastvrijheid? En wat mag gastvrijheid ons kosten?

Dit programma is tot stand gekomen vanuit het werken met een multiculturele jongerengroep. Omdat het grootste gedeelte van hen is opgevoed vanuit waarden uit de oosterse cultuur is het van belang om ook deze achtergrond beter te leren kennen.

Op het moment dat we onze landgenoten met een islamitische achtergrond beter willen begrijpen of toenadering tot hen willen zoeken, is het belangrijk om je te realiseren dat het een hele sociale cultuur is. Er is een hechte band tussen familieleden en verschillende families en gastvrijheid staat hoog aangeschreven. Waar je als Nederlander nog tegen je burens kan zeggen: 'Vanavond komt mij niet zo goed uit, kom nog maar een keer langs, oké?' is dat binnen de oosterse (islamitische) cultuur niet voor te stellen. Natuurlijk zie je ook wel weer westerse invloeden die hun weg vinden door deze cultuur, maar dat even terzijde. Het principe is dat gastvrijheid één van de belangrijkste waarden is binnen deze cultuur.

Wanneer we kijken naar gastvrijheid in de Bijbel kunnen wij niet om de maaltijd heen. De maaltijd is een sociale aangelegenheid bij uitstek. Ook in de Bijbel, dat zich trouwens ook afspeelt binnen die oosterse cultuur(!), vinden we regelmatig verhalen waarin de maaltijd een centrale rol speelt. De eerste keer dat we in de Bijbel iets over een maaltijd lezen is in Genesis 18. Het is de geschiedenis van Abraham die bezoek krijgt van drie mannen. Het eerste dat Abraham doet zodra hij de drie mannen ziet is zorg voor hen dragen. Hoewel ze voor hem vreemdeling zijn, neemt hij hen in zijn huis en zorgt hij er voor dat ze verzorging krijgen. Hierbij wordt hen onder andere een maaltijd aangeboden. In vers 5 staat: *'Want daarvoor bent u immers bij uw dienaar langsgesproken?'* Het hoorde bij het leven van de nomaden om gastvrijheid te tonen aan hen die onderweg waren. Aan hen die er naar alle waarschijnlijkheid al vele kilometers op hadden zitten en nog vele kilometers te gaan hadden.

Daarnaast heeft de maaltijd ook het karakter van het uitdrukken van gastvrijheid, vriendschap en verbondenheid. Later in het verhaal lezen we dat het God zelf is geweest die bij Abraham te gast is geweest. Klinkt deze gebeurtenis ook niet door in Hebreeën 13:12?

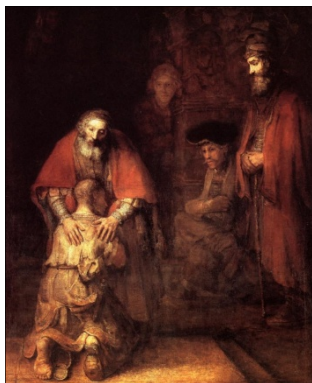
De zorg voor hen die onderweg zijn vinden we ook terug in het verhaal van de oudste knecht van Abraham (Genesis 24:14). Op zoek naar een vrouw voor Isaäk ontmoet Hij Rebekka die naar de put is gekomen om water te putten. Tijdens deze ontmoeting biedt zij de knecht water aan en biedt zij ook aan water te putten voor zijn kamelen.

Hoewel er in het Oude Testament vaker over de maaltijd wordt gesproken maak ik nu eerst een sprong in de tijd. Een sprong naar de tijd dat Jezus leefde, de tijd van het Nieuwe Testament. Regelmatig lezen wij daar over Jezus die te gast was bij verschillende mensen uit verschillende lagen van de bevolking.

Een van de aanklachten van de Farizeeën aan het adres van Jezus was dat hij at met tollenaars en zondaars. In Lukas 15:1,2 staat hierover: *'Alle tollenaars en zondaars kwamen hem opzoeken om naar hem te luisteren. Maar zowel de Farizeeën als de Schriftgeleerden zeiden morrend tegen elkaar: 'Die man ontvangt zondaars en eet met hen.'* Het is een houding die maakt dat Jezus argwanend wordt aangekeken. Wat moest Hij, de zogenaamde Messias, met mensen zoals hen? Dat waren zondaars, geen uitverkorenen uit het volk Israel. Toch at Jezus met hen.

Sterker nog, dan blijkt dat de Farizeeën, die zich wel tot het uitverkoren volk rekenden, de plank volledig misloegen met hun vorm van godsdienstigheid. Accenten in het dagelijks leven blijken anders te liggen. Jezus verduidelijkt dat met de verhalen over dat ene verloren schaap, die ene verloren munt... waar het in het koninkrijk om gaat is dat iedereen erbij mag horen en dat Gods hart uitgaat naar hen die er nog niet bijhoren. Kenmerkend voor deze gedachte is de uitspraak van Jezus: *'Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar zieken wel; Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars.'* (Marcus 2:17)

Tegelijkertijd betekende dat niet dat Jezus alleen maaltijd hield bij de zondaars, bij degene die door de Joden terzijde waren geschoven. Ook bij de Farizeeën kwam Jezus thuis. In Lukas lezen we verschillende malen dat Jezus ook bij hen, tijdens de maaltijd, aanlag. Lees de geschiedenis in Lukas 7, 11 of 14 er maar op na. Het is niet vreemd dat Jezus ook bij hen aanligt. Het is van oudsher de gewoonte dat de maaltijd de plaats is waar godsdienstige en filosofische gesprekken worden gevoerd. In die zin is het niet vreemd dat 'juist' de Farizeeën ook Jezus uitnodigen om met Hem van gedachten te wisselen. Tegelijkertijd weten we uit de geschiedenis ook dat het voor hen ook was om te zien of ze Jezus ergens op konden betrappen wat niet in overeenstemming was met de wil van God. Maar Jezus kwam daar wel en ging hen niet uit de weg: ook voor hen was het koninkrijk van God. En ook aan hen wilde Jezus iets leren over de 'regels' van het koninkrijk en hen zicht geven op hun eigen wandel.

Als laatste vinden we in de Bijbel ook nog de verwijzing naar de grote dag: *'Het feestmaal van de Heer,'* (Matteus 25) waar we met elkaar mogen aanliggen en thuis mogen zijn. Thuis, zoals de jongste zoon in de gelijkenis van de verloren zoon. De Vader ziet Zijn zoon al van verre aankomen en er wordt een feestmaal aangericht. En zo leren we dat er in de hemel vreugde heerst *'onder de engelen van God over één zondaar die tot inkeer komt.'* (Luk 15:10)

De maaltijd vanuit de oosterse cultuur is een gebeurtenis die uitdrukking geeft aan de gastvrijheid. Deze gastvrijheid gaat verder dan 'alleen samen eten'. Waar het daadwerkelijk om draait is de herbergzaamheid, is het daadwerkelijk thuis mogen voelen bij iemand. Zoals wij thuis mogen komen en thuis zijn bij God onze Vader, door Zijn Zoon Jezus Christus, zo mogen wij andere welkom heten in ons huis. Jezus geeft ons in Lukas 14:12-14 de volgende opdracht: *'Wanneer u een maaltijd aanbiedt of een feestmaal geeft, vraag dan niet uw vrienden, uw broers, uw verwanten of uw rijke bureu, in de verwachting dat zij u op hun beurt zullen uitnodigen om iets terug te doen. Wanneer u mensen ontvangt, nodig dan armen, kreupelen, verlamden en blinden uit. Dan zult u gelukkig zijn, zij kunnen voor u dan wel niets terugdoen, maar u zult ervoor beloond worden bij de opstanding van de rechtvaardigen.'*

Een groep jongeren	Een groep christenen
Op zoek naar een herberg	Hebben een plek
Hongerig	En nodigen hen uit voor de maaltijd
Zoekend	Onder het geopende Woord

Vergeet de herbergzaamheid niet, want daardoor hebben sommigen, zonder het te weten, engelen geherbergd. (Hebr. 13:2)

*“Want ik had honger en jullie gaven mij te eten,
Ik had dorst en jullie gaven mij te drinken,
Ik was een vreemdeling en jullie namen mij op.”*

(Jezus Christus)

JONGEREN EN LEREN

Een literatuurstudie

Bij het schrijven van een nieuwe programmavorm komt meer kijken dan voldoende theoretische kennis op het gebied van de theologie. Het betekent ook dat het programma moet aansluiten bij de doelgroep. Het programma moet niet alleen inhoudelijk aansluiten bij de doelgroep, maar ook methodisch moet het aansluiten.

Bijbelse introductie

Leren is niet iets van deze tijd... leren is al van eeuwen geleden. Al in de Bijbel wordt gesproken over het belang van onderwijs. Het gaat om generaties lang leren. Het overdragen van kennis... het overdragen van de instellingen en verordeningen die God aan het volk Israel, maar ook aan ons heeft gegeven. In Deuteronomium 4:1 lezen we: *Nu dan, o Israël, hoor de inzettingen en de verordeningen, die ik u leer na te komen, opdat gij leeft en opdat gij het land binnengaat en in bezit neemt, dat de HERE, de God uwer vaders, u geven zal (NBG '51).* God had het volk Israel bevrijdt uit Egypte. Machtige daden had Hij verricht. God is de God van het volk Israel en daarom gaf Hij het volk inzettingen en verordeningen en Mozes mocht die aan het volk leren. Hij, als leider van het volk, had als taak om de mensen op te roepen zich hieraan te houden. Hij had als taak het volk hierop te wijzen. Waarom? In hetzelfde vers lezen wij ook van de belofte die God doet: 'opdat gij leeft, het land binnentrekt en in bezit neemt.' God gaat een weg met zijn volk.

Mozes redevoering gaat verder. Vanaf vers 6 lezen we:

'Onderhoudt ze dan naarstig, want dat zal uw wijsheid en uw inzicht zijn in de ogen der volken, die bij het horen van al deze inzettingen zullen zeggen: Waarlijk, dit grote volk is een wijze en verstandige natie. 7 Immers welk groot volk is er, waaraan de goden zó nabij zijn als de HERE, onze God, telkens als wij tot Hem roepen? 8 En welk groot volk is er, dat inzettingen en verordeningen heeft zo rechtvaardig, als heel deze wet, die ik u heden voorleg? Alleen neem u ervoor in acht en hoed u er terdege voor, dat gij de dingen die gij met eigen ogen gezien hebt, niet vergeet, en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; maak ze aan uw kinderen en kindskinderen bekend: de dag, waarop gij voor het aangezicht van de HERE, uw God, bij Horeb stondt, toen de HERE tot mij zeide: roep Mij het volk samen, dan zal Ik het mijn woorden doen horen, opdat zij leren Mij te vrezen alle dagen, dat zij op de aardbodem leven, en opdat zij het hun kinderen leren.'

Gods inzettingen zijn goed. Goed voor een natie, goed voor het volk Israel die zich daardoor onderscheidt van de andere volken. Hun grote God gaat met hen mee. Deze God is het die Zijn volk leidt, die wonderen doet... Ook nu nog. Waar het om gaat is dat wij leren ontzag te hebben voor God, om eerbied voor Hem te hebben. De opdracht is niet alleen voor ons nu om ons er aan te houden, maar is ook om dat te leren aan de generaties die komen.

Ook het Bijbelboek Spreuken leert ons iets over leren. Het boek Spreuken begint met een appèl:

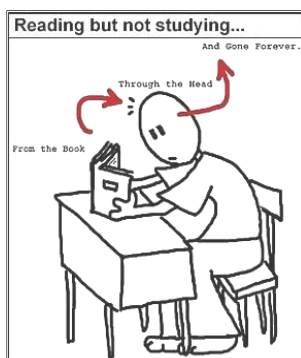
*Mijn zoon, als je in acht neemt wat ik zeg,
mijn richtlijnen altijd onthoudt,
een open oor hebt voor mijn wijsheid,
een geest die neigt naar inzicht,
als je erom vraagt de dingen te begrijpen,
roept om scherpzinnigheid,
ernaar zoekt als was het zilver,
ernaar speurt als naar een verborgen schat –
dan zul je ontdekken wat ontzag voor de HEER is,
dan zul je kennis van God verwerven.
Want het is de HEER die wijsheid schenkt,
zijn woorden bieden kennis en inzicht.*

(Spreuken 2:1-6)

Leren is ook een daad van de wil. God wil ons leren de inzettingen die goed zijn voor ons leven, maar het vraagt ook van ons actie. We kunnen niet achterover gaan zitten in onze stoel en wachten tot het komt aanwaaien. Leren vraagt om een actieve houding. Het vraagt om te willen onderzoeken, om nieuwsgierig te willen zijn. Leren is ook ontdekken... Ik durf te zeggen, leren is gaan verwonderen. Verwonderd raken over de grote daden van God. En uiteindelijk... is het God zelf die ons wijsheid schenkt.

Vandaag de dag

Maar wat betekenen deze Bijbelgedeelten nu voor de jongeren van vandaag de dag? Wat betekent het voor de jongeren die wij tegenkomen in het werkveld; de jongeren die op school hun draai niet kunnen vinden en voor de jongeren voor wie leren eerder een gruwel dan een lust is? Volgens mij betekent het dat het goed voor ze is om te leren... bovenal dat het (ook) goed is voor ze om te leren over de grote daden van God. Het mooie, en daarin ook de bemoediging voor ons als werkers, is dat

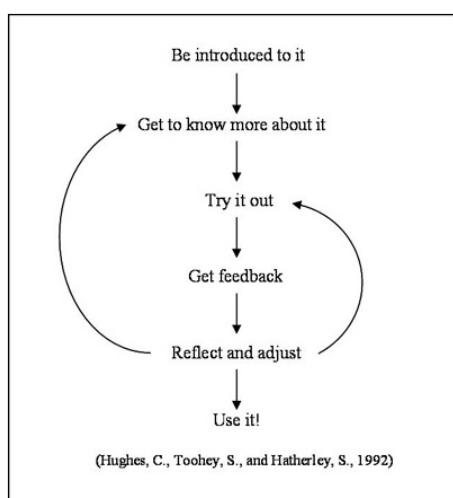

het begint bij God. God is het begin van alle wijsheid. God is degene die zowel *het willen als het werken in ons werkt*' (Fil. 2:13). God is ook degene die ons er op uit stuurt: *En Jezus trad naderbij en sprak tot hen, zeggende: Mij is gegeven alle macht in de hemel en op [de] aarde. Gaat dan henen, maakt al de volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes en **leert hen** onderhouden al wat Ik u bevolen heb. En zie, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld.'* (Matteus 27:19-20). Wij mogen getuigen en hen leren... maar God gaat voor ons uit. De volken zijn van Hem.

Leermethodes

De manier waarop jongeren vandaag de dag leren is niet meer het puur bezig zijn op vakinhoudelijk gebied... het stampen van kennis. Het 'nieuwe' onderwijsstelsel, ook wel de tweede fase of studiehuis genoemd, laat dit ook zien. Niet langer staan vakken op zichzelf, maar meer en meer wordt er ook projectmatig gewerkt, waarin verschillende vakken geïntegreerd worden. De leerlingen worden uitgedaagd om probleemoplossend te denken, verbanden te leggen en zelfstandig op zoek gaan naar informatie. Op de website van een middelbare school in Zutphen, het Baudartius college²³ staat hierover: *'Het studiehuis kent vele verschijningsvormen zoals zelfstandig werken, zelfstandig leren, interactief leren, samenwerkend leren, circuit leren en projectmatig werken.'* Daarnaast wordt er sterk de nadruk gelegd op het aansluiten bij de individuele leerling en zijn eigen leertraject.

Ervaringsleren

Het ervaringsleren staat in deze opzet voorop.

De volgende afbeelding maakt inzichtelijk hoe het ervaringsleren verloopt:

Wanneer je deze afbeelding langsloopt dan zie je dat het begint met een introductie. Daarna gaat het er om om meer kennis te verzamelen, dit te toetsen en uit te proberen. Vervolgens wordt hier feedback op ontvangen, wordt er gereflecteerd en bijgesteld. Van daaruit wordt gekeken naar vervolgstappen. Moet er meer kennis worden verzameld of kun je, na de bijstelling weer uitproberen. Aan het eind van het proces is het, in het mooiste geval, bruikbaar voor het (dagelijks) leven.

Ervaringsleren gaat er van uit dat jongeren leren door het opdoen van (praktische) ervaringen in een dagelijkse praktijk die bij voorkeur niet de thuissituatie is. 'De methodiek compenseert niet de tekorten van jongeren, maar let op de positieve mogelijkheden van de jongeren, werkt aan de verbetering van het zelfbeeld, de autonomie en de sociale competentie van de jongere.'²⁴

Ook is het zo dat wij in het werk in aanraking komen met jongeren die voornamelijk op het VMBO zitten en bekend zijn met de straatcultuur. Het zijn de doeners... de jongeren die gewend zijn om praktisch bezig te zijn, maar ook de jongeren die op straat in staat zijn om de situatie te analyseren (wel/geen gevaar) en hierop te anticiperen. Hun leven is hier en nu... later is voor straks.

In het ervaringsleren wordt gebruik gemaakt van concrete situaties. Deze kunnen in het dagelijks leven zich hebben afgespeeld of kunnen, bijv door projecten, worden geïnsinueerd. Vanuit deze ervaring wordt bepaald gedragingen, gevoel enz. naar de oppervlakte gebracht. Het is aan de werkers om vervolgens de jongeren te helpen om door middel van reflectie hier verder over na te denken. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de rol die de jongere heeft in het gezin waar hij/zij woont en zo zijn er nog tal van andere voorbeelden te noemen. Er is sprake van directe confrontatie. Daarna komt het moment dat jongeren dit nieuwe gedrag wel/niet gaan oppakken en gaan uitproberen in de praktijk. Als werker blijf je dan op de achtergrond, het vangnet van de jongere.

²³ www.baudartius.nl

²⁴ www.ruikes.swpbook.com

The Break

Wat betekent dit voor de praktijk van de The Break? Het moment 'van leren' is betrekkelijk kort. Kunnen we hier überhaupt iets mee voor in het programma of moeten we zeggen dat het bij het getuigen verder ophoudt?

Ik denk dat dat laatste niet hoeft. Ondanks dat er ogenschijnlijk weinig mogelijkheden zijn om het ervaringsleren in de praktijk te brengen zijn er wel mogelijkheden te vinden om bij het ervaringsleren aan te sluiten.

Programma's

Allereerst in de keuze van de onderwerpen voor de programma's. Wanneer je een programma schrijft kun je kiezen uit twee uitgangspunten.

Het eerste uitgangspunt is dat je begint bij de Bijbel. Je kiest een sprekend Bijbelgedeelte uit waarvan jij denkt dat het goed en opbouwend is voor de jongeren en begint van daaruit te schrijven met een toepassing op hun leven.

Het tweede uitgangspunt is dat je begint bij de jongeren. Wat speelt er in hun leven? Welke thema's zijn hun mee bezig en op dit moment actueel? En daarna stel je de vraag: Welk 'antwoord' geeft de Bijbel hier op? Wat leert God ons over hoe wij omgaan met onze familie, met de aarde, onszelf...

Er is mijn inziens niet per definitie een foute keuze. Beide keuzes kunnen goed werken mits ze aansluiting vinden bij de levens van de jongeren. Een programma maken dat over hun hoofden gaat, doordat het thema niet aansluit, daarmee doe je de jongeren tekort en ontnemen je hen de mogelijkheid om het thema te toetsen aan hun leven en v.v.

Voor de programma's van The Break heb ik gekozen voor het eerste punt, beginnend bij de Bijbel. In principe vormt de lijn in de Bijbel mijn uitgangspunt. Deze lijn is helder en maakt daarmee dat je wordt behoed voor afdwalen of verlies in samenhang tussen de programma's. Dit omdat het dan daar over gaat en dan daar over. Daarnaast laat die lijn ook de heilsgeschiedenis zien en krijgen we daarmee inzicht in hoe God zijn weg gaat dwars de geschiedenis heen gericht op de eeuwigheid.

We beginnen dus bij het begin.

Als lijn zijn de personen uit de Bijbel gekozen. Eigenlijk mensen zoals jij en ik die, door de verhalen heen, getuigen van wie God is in hun leven en wat God heeft gedaan. Vanuit de levens van de 'hoofdpersonen' heb ik telkens weer de vertaalslag gemaakt naar een actueel thema uit het leven van de jongeren. Een voorbeeld is bijvoorbeeld de familievete tussen Jakob en Esau. Het thema is: 'van je familie moet je het hebben'. Nou, inderdaad, daar kan menig jongere over meepraten. Ze kunnen meepraten over ouders die gescheiden zijn, gescheiden gezinnen en het niet altijd ervaren van hulp van de mensen van wie je het juist verwacht.

Tijdens het programma zelf beginnen we bij het leven van de jongeren. Tijdens de maaltijd gaan we dan met de jongeren hierover in gesprek en gaan we met elkaar nadenken en dromen over hoe het is en wat ideaal zou zijn, waar je tegen aanloopt en wat goed gaat, over je eigen rol in het geheel. We eindigen met een prikkelende belofte van God of een stelling.

Aan het eind van de maaltijd komen de levens van de jongeren en de Bijbel bij elkaar en vertelt God ons het verhaal van een familievete van lang geleden en hoe God daar doorheen heeft gewerkt om

Zijn belofte aan Abraham waar te maken. Zo laat God ons iets zien van de heilsgeschiedenis, maar mogen we ook leren vergeven, mogen we leren de ander hoger te achten dan onszelf.

Daarna gaan de jongeren weer naar huis... We zijn als team even met ze mee opgelopen. We hebben ze (hopelijk) stof tot nadenken gegeven of handvatten voor hun dagelijks leven aangereikt. Maar... Hoe nu verder?

Follow-up

Bij het werken met deze doelgroep en binnen dit werkveld is de follow-up net zo belangrijk. Follow-up houdt in dat je, ook buiten de activiteit, contact hebt met de jongere. Met ze doorpraat en interesse toont in hun leven. Niet alleen de mooie woorden van het evangelie zaaien, maar tegelijkertijd mogen we ook op praktische wijze aanwezig zijn in de levens van deze jongeren.

Het milieu waaruit ze komen is vaak heftig. Is het niet omdat er thuis problemen is, hebben ze die op school of zitten ze midden in het wereldje van de straatcultuur dat eigenlijk ten diepste ook niet geeft wat ze nodig hebben.

De basis van dit werk, zo schreef ik eerder, is liefhebben. Dat willen we aan hen laten merken door ook buiten de activiteit om met hen op te trekken. Op die manier willen we hen beter leren kennen en zo, steeds meer, samen met hen kijken naar de toekomst. Want een helder toekomstbeeld is vaak ook ver te zoeken. Het leven is hier en nu. Toekomst... dat is voor later. Sommigen van hen hebben geen dromen, anderen hadden dromen... De werkelijkheid maakt dat het lastig is geworden om in die dromen te geloven.

Mentoraat

Dat is de reden dat er binnen het tiener- en jongerenwerk gewerkt wordt met mentoraat.

Mentoraat betekent dat elke jongere gekoppeld is aan leiding. Elke leiding heeft dan 3 a 4 jongeren onder zijn hoede waar hij tijdens en rondom de activiteit extra aandacht aan geeft. Daarnaast bezoekt hij (of zij ☺) de jongere met zijn (of haar ☺) verjaardag en onderneemt hij met zijn mentorjongeren iets leuks buiten de activiteit om.

Omdat ik merkte dat dit best wel een extra belasting neerlegde bij de vrijwilligers, heb ik er dit jaar voor gekozen om de mentoravonden in te plannen op een activiteitavond. Op die manier kun je mentoraat garanderen en kost het de vrijwilliger niet heel veel extra tijd. Want de eerlijkheid gebied te zeggen dat het best een investering is als je een keer in de twee weken een avond vrijplant om met deze jongeren op te trekken.

Coaching

Wanneer blijkt dat een jongere meer ondersteuning nodig heeft of verder wil en mentoraat daarvoor te summier is, is er binnen de stichting de mogelijkheid om een coachingstraject in te gaan.

De coaches zijn mensen uit de verschillende kerkelijke gemeenten die zich hiervoor beschikbaar stellen. Coaching is meer intensief, meestal 1 op 1, waarbij de jongeren ook zelf actief wordt betrokken in het formuleren van leerdoelen en het maken van opdrachten.

De coach wordt hierin begeleid door een van de stafleden. Die regelmatig gesprekken heeft met de coach en coach & jongere.

Tot slot

Mentoraat en coaching, beide mogelijkheden om niet alleen bezig te zijn met crisisinterventie, maar ook om echt iets te kunnen betekenen in de primaire preventie en het opbouwen van een duurzame relatie met de jongeren. Een relatie die nodig is om hen te laten weten en te laten ervaren dat zij, met hun talenten er toe doen, dat ze waardevol zijn.

"We moeten onze kinderen leren dromen met hun ogen open."

H. Edwards

PARTICIPERENDE OBSERVATIE

De ontwikkeling op een rij

Zoals eerder is aangegeven lag er voor THE BREAK een idee klaar. THE BREAK moest een plaats worden, een moment in de week, waar jongeren elkaar konden ontmoeten en waar ze opgebouwd en bemoedigd werden voor de periode die voor hen ligt. De jongeren nemen een hele rugzak vol ervaringen mee. Ervaringen die hebben bepaald hoe ze nu in hun leven staan. Tegelijkertijd is morgen vaak een vraagteken. Dromen zijn er niet, zijn er niet meer of lijken onmogelijk.

Ik ben van mening dat ook voor deze jongeren geldt dat ze op zoek zijn naar geborgenheid en acceptatie. Een plaats waar acceptatie niet afhankelijk is van jouw gedrag, maar acceptatie op basis van wie jij bent. Wie jij bent onder die harde buitenlaag.

Toch is het die harde buitenlaag die wij zien. Wij zien jongeren die niet meewerken tijdens een activiteit en storen ons daaraan. Als leiding krijg je het gevoel dat je stank voor dank krijgt. Je investeert in deze jongeren, maar wat krijg je er voor terug? Op de een of andere manier zijn ze bezig met het verpesten van de avond. We hebben het ook een paar keer gezien en meegemaakt. Een maaltijd die uitliep op een chaos en dat we moesten zeggen: 'jongens, ga maar naar buiten. Dit was het voor vandaag.' Wat een tegenvaller! Wat hadden we het graag anders gezien. Nadat de jongeren buiten waren en we als team even met elkaar hadden gepraat besloten wij om ook naar buiten te gaan. Om de jongeren toch weer op te zoeken. En hoe dubbel het ook klinkt, dat was best een goede tijd. Er waren interessante gesprekken over het wel/niet bestaan van God. Er werd een potje tikkertje gespeeld. Ja, je leest het goed, met 15 jarigen. Wat er deze avond gebeurde was uiteindelijk waardevol.

Hoe leuk het ook zou zijn, maar het is een illusie te denken dat deze jongeren zich aan tafel gaan gedragen als engeltjes. Natuurlijk, je hoeft niet alles te pikken en niet alles is mogelijk. Als leiding heb je daarin ook de rol van opvoeder. Wat deze jongeren doen, zijn grenzen verkennen. Dit verkennen is nodig om te zien of datgene wat jij hen voorhoudt: 'je mag er zijn!' ook op waarheid berust; of die houding authentiek is.

Even terug naar het bovenstaande voorbeeld. Wat hier gebeurt is dat wij, als leiding, de grens aangeven: "Wanneer jullie dit gedrag laten zien betekent dat dat we deze avond afsluiten en het is afgelopen". Tegelijkertijd, door wel naar buiten te gaan en hen op te zoeken, laat je zien: maar toch doe je er toe.

In de afgelopen avonden van THE BREAK is gebleken dat dit een leerproces is voor de leiding. De jongeren hebben laten zien dat ze een duidelijke behoefte hebben aan acceptatie, duidelijkheid en structuur. De uitdaging voor de leiding ligt nu hier om hen dat te laten zien en te bieden. Dat is een leerproces dat we, als team, zijn aangegaan.

Een aantal factoren zijn hierbij van belang. Achtereenvolgens zijn dat: de activiteit, de jongeren en de leiding. In de volgende paragrafen wil ik deze drie punten bespreken aan de hand van de evaluatieformulieren en de ervaringen van de afgelopen periode.

DE ACTIVITEIT

De maaltijd

Bij THE BREAK hebben wij ervoor gekozen om samen maaltijd te houden. Deze keus is weloverwogen geweest. De gezamenlijke maaltijd lijkt in onze maatschappij aan terrein te verliezen. Dit heeft een aantal oorzaken:

- Eén van de of beide ouders komt laat uit zijn/haar werk. Dit heeft tot gevolg dat één van de ouders alvast met de kinderen gaat eten. De andere ouder schuift later aan of eet achteraf.
- Jongeren hebben hun eigen ritme. 's Avonds hebben ze andere activiteiten, bijvoorbeeld een training van voetbal. Dat betekent dat ze voor die tijd gegeten moeten hebben en veelal alleen eten.
- Wanneer er meer kinderen zijn in een gezin, met ieder hun eigen activiteit (incl. de ouders), worden de momenten dat je gezamenlijk kan eten schaars.

Gezinssocioloog C. de Hoog merkt hierover op: 'De lunch is als gezamenlijke maaltijd natuurlijk allang verloren. Het ontbijt verloopt heel chaotisch en 's avonds vindt een soort serie-eten plaats. Zij komt laat thuis van haar werk, hij moet nog tennissen. De kinderen zitten twee à drie dagen per week niet met hun ouders aan tafel en pakken iets uit de koelkast als ze honger krijgen. Consumptie van kant-en-klaar-maaltijden neemt schrikbarend toe.'

Daarnaast zorgt deze ontwikkeling er ook voor dat er minder momenten zijn waarop je als gezin samen tijd kunt doorbrengen. De maaltijd, die deze tijd als van nature creëerde, verliest zijn kracht. En juist deze momenten zijn belangrijk voor een stuk saamhorigheid. 'De gezamenlijke maaltijd zorgt ervoor dat het gezin positief wordt ervaren en dat een gemeenschapsgevoel wordt opgebouwd.'²⁵

Ook is de maaltijd van oudsher de plaats waar gesprekken gevoerd worden. Het is niet zonder reden dat Gary Chapman in zijn boek: "De 5 talen van tieners" aanraadt om de gezamenlijke maaltijd weer in te voeren. Zijn advies luidt: 'deel tenminste één maaltijd per dag gezamenlijk en stel de regel in: eerst praten we met God (dankbaarheid voor het eten), daarna met elkaar, daarna kunnen we ons wenden tot de televisie, de kranten en de radio. Elk gezinlid deelt drie dingen die die dag gebeurd zijn, de anderen luisteren netjes'. ...²⁶ Ook hier is het doel opnieuw bijdragen aan een stuk verbondenheid met elkaar. Ouders met hun kinderen en kinderen onderling.

Bij THE BREAK maken we dus gebruik van de volgende belangrijke aspecten van de maaltijd

- Het opbouwen van een gemeenschapsgevoel
- Het uitwisselen van ervaringen en
- Het leren luisteren naar elkaar

²⁵ Gibbens, Beryl, Om de tafel (<http://www.labri.nl/lev%2010-2/om%20tafel.pdf>)

²⁶ Chapman, Gary, De 5 talen van de liefde van tieners ...

De oosterse cultuur

In hoofdstuk 7 kwam het al naar voren. Gastvrijheid. Die plotseling deurbel om 18.00 als net het eten op tafel staat. Binnen de oosterse cultuur is gastvrijheid een belangrijk goed. Daarbij gaat gastvrijheid verder dan 'even binnen laten'. Gastvrijheid betekent daar de gast op de eerste plaats zetten, zorg dragen voor de ander. De maaltijd neemt hierin een centrale rol in. Je zorgt ervoor dat het je gast(en) aan niets ontbreekt. 'Gastvrijheid is haast een heilige plicht.'²⁷

De meerderheid van de groep jongeren die THE BREAK bezoekt is opgegroeid binnen deze cultuur. Hoewel ze er allemaal op hun eigen manier instaan en de een er meer waarde aan hecht dan de ander zie je toch telkens wel kenmerken terugkomen.

Gemeenschap is hierin belangrijk. Voorbeelden hiervan zijn de zorg voor jongere broertjes, zusjes, neefjes en nichtjes en de zorg van de broers over de zussen in een gezin. Maar ook in breder verband, buiten het kerngezin, is er sprake van verbondenheid met elkaar.

THE BREAK sluit als activiteit aan bij dat idee van gemeenschap, verbonden zijn met elkaar.

Daarnaast zit deze groep in een turbulente fase van hun leven. Ze moeten keuzes gaan maken voor de toekomst. Hoewel alle jongeren dit moeten en er voor alle jongeren een moment komt dat ze verder moeten kijken voor onder andere een vervolgopleiding, speelt voor deze groep ook mee dat ze hun weg moeten vinden binnen hun eigen cultuur en hun eigen religie. Deze jongeren hebben behoefte 'aan mensen die hen laten weten dat ze niet maar half meetellen omdat ze tussen twee culturen in zweven, maar dat ze van grote waarde zijn.'²⁸

Tijdens THE BREAK willen we door middel van de activiteit en met behulp van het inhoudelijk programma jongeren laten meetellen en na laten denken over hun toekomst. Met hen mee oplopen.

Het inhoudelijk programma

Eigenlijk bestaat de jongerenavond uit twee delen. Het eerste deel van de avond is THE BREAK. THE BREAK is ook de activiteit waarin sprake is van geloofsoverdracht en dialoog. In het tweede deel van de avond gaan we iets met de jongeren ondernemen. Dit kan van alles zijn, van bowlen tot een nieuwjaarsborrel.

Voor het inhoudelijk programma is gekozen voor personen uit de Bijbel. De reden voor deze keuze heeft te maken met het feit dat God mensen wil gebruiken om zijn plan met deze wereld uit te voeren. Door de levens van deze mensen zien we telkens iets van Gods trouw, maar leren we ook iets meer kennen van wie God is en wil zijn in levens van mensen. Daarnaast wordt er ook altijd een toepassing gemaakt op het dagelijks leven van de jongeren. De personen uit de Bijbel mogen daarin ons voorbeeld zijn.

Omdat we in het werk te maken hebben met jongeren met een islamitische achtergrond is er voor personen gekozen die ook voorkomen in de Koran. Te denken valt aan Adam, Abraham (Ibrahiem),

²⁷ Chapman, Colin, Kruis & halve maan, de uitdaging van de islam, Buiten & Schipperheijn, Amsterdam 1996, pag. 30

²⁸ Rentier, Cees, 10 aandachtspunten voor gemeenten die willen omzien naar Moslims, IDEA sept. 2004

Noach (Noeh) en Jozef (Joesoef). De achterliggende gedachte van deze keuze is niet om de jongeren te leren over de personen die ook in de Koran voorkomen. Maar ik geloof dat de Bijbel de waarheid is en dat de jongeren alleen de waarheid kunnen leren als ze de waarheid horen. Juist hierdoor hebben we gemerkt dat er een dialoog met de jongeren ontstaat over het thema. Zo sprak ik een jongere met een moslimachtergrond. We hadden het gehad over Jozef. Hij zei (en dat is kenmerkend): 'Jullie hebben het bijna goed.' Waarop mijn reactie was: 'of jullie hebben het bijna goed.' We hoeven daarin niet bang te zijn. God gaat Zijn weg met Zijn volk. We kennen het als de heilsgeschiedenis en de lijn in die geschiedenis wordt zichtbaar in de verhalen.

De dichter van Psalm 25 schrijft het als volgt: *Wijs mij de weg van uw waarheid en onderricht mij, want u bent de God die mij redt, op u blijf ik hopen, elke dag weer.* (Ps. 25:5, NBV).

Dat is wat wij mogen doen. De jongeren wijzen op de waarheid en hen daarin onderrichten. Daarbij mogen we ons richten op Jezus zelf. De ultieme vervulling van Gods belofte die van Zichzelf heeft gezegd: *'Ik ben de weg, de waarheid en het leven.* (Joh 14:6, NBV)

Ondersteuning

Het inhoudelijk programma wordt tijdens de maaltijd op verschillende manier vormgegeven. Allereerst is er voorafgaand aan de maaltijd een korte introductie op het thema. Het geeft de aftrap voor de maaltijd.

Tijdens de maaltijd wordt er gebruik gemaakt van chatcards. Dit zijn kleine kaartjes (formaat visitekaartje) waarop gespreksvragen staan vermeld. Deze vragen zijn tweeledig. Aan de ene kant moeten de vragen de jongeren aanzetten om na te denken over hun persoonlijk leven. Door daar over na te denken worden de jongeren handvatten aangereikt om er verder mee bezig te gaan. Aan de andere kant wordt er ook altijd een vraag gesteld over God in relatie tot het onderwerp. De achterkant van de chatcard bevat ook altijd een Bijbeltekst waar door heen we iets van God mogen leren.

Aan het einde van de maaltijd is er een maaltijdsluiting. In de maaltijdsluiting wordt ingegaan op de vragen van de chatcard en is er een korte meditatie.

Als laatste hoort er bij elke maaltijd een symbool op tafel. Dit symbool maakt het thema visueel. Tijdens de maaltijdsluiting kan het symbool gebruikt worden om het thema te verduidelijken.

De opzet

Aankleding

De aankleding zet de sfeer neer. Ik denk dat met deze gedachte de eerste avond is te typeren. Ouderwets gezellig met elkaar aan tafel, dimlicht, gezellige zithoek en wapperende doeken. Hoewel de eerste avond niet heel erg onrustig was bleek na de tweede avond dat dat ouderwets gezellig aan tafel toch te hoog gegrepen was. Het werd meer en meer onrustig. De jongeren hadden te veel ruimte om met elkaar bezig te zijn en voor de leiding bleek niet duidelijk wie wanneer moest ingrijpen. Dit had tot gevolg dat er te laat, niet of met alle leiding tegelijk werd ingegrepen.

Er is daarom vanaf dat moment gekozen voor het restaurant-idee. In plaats van één lange tafel kwamen er verschillende tafels waar maximaal 5 personen aan kunnen zitten, inclusief één leiding. Doordat je de groep nu splitst heb je als leiding meer overzicht en hoef je je alleen maar bezig te

houden met die vier jongeren aan jouw tafel. De andere jongeren zijn niet 'jouw verantwoordelijkheid', daar is andere leiding voor.

Daarnaast zijn we verhuisd van de grote zaal, naar de kleine zaal. De kleine zaal heeft meer de sfeer van huiskamer, door de oppervlakte straalt het meer gezelligheid en rust uit. Daarnaast hebben de jongeren minder ruimte om weg te lopen. Deze wijziging werd binnen het team als positief ervaren.

Koken

In de beginfase van THE BREAK was het de bedoeling dat we gemeenteleden zouden vragen om te koken. Dit is een bekend principe wat we onder andere terugzien bij de Alpha-cursus. Nadat we dat één keer hadden gedaan kregen wij als snel de vraag van de jongeren wanneer zij mochten koken! Super leuk natuurlijk! Wat bleek? Een deel van de groep deed op het VMBO de afdeling Horeca, voeding en toerisme. Op deze manier konden ze hun talenten inzetten binnen de activiteit. Een van de jongeren merkte op: 'Ik vind het gewoon leuk om voor andere mensen te koken.'

Een ander positief effect van deze keuze, de jongeren zelf laten koken, is dat ze iets te verliezen hebben. Buiten hebben ze niets te verliezen. Zo is het leven. Nu is het anders. Ze hebben deze activiteit te verliezen. Een plaats waar ze vrienden kunnen ontmoeten, waar ze hun talenten in mogen zetten en waar ze hun verhaal kwijt kunnen. En dat zijn, hoe hard ze ook lijken van de buitenkant, onopgeefbare dingen.

We spreken daarom om 17.00 met de jongeren die gaan koken af in het buurthuis. Dat zijn er maximaal twee. We hebben geleerd om geen jongeren meer binnen te laten die niet officieel op het rooster staan. Het gevolg is namelijk dat één schaap over de dam is... en dat ... inderdaad, dan volgen er meer. Dus continue geklop op de deur en jongeren die smeken of ze naar binnen mogen komen, 'want hij mocht ook!'.

De jongeren krijgen budget om hun boodschappen van te doen. Ze moeten binnen dit budget blijven en we verwachten wisselgeld en een bonnetje. Het feit dat je hen jouw geld toevertrouwt maakt dat zij zich gerespecteerd en gewaardeerd worden. Ze zijn niet langer die turken die niets beters weten te doen dan hangen en vernielen. Nee, het zijn mensen geworden die boodschappen kunnen doen om daarna gezellig voor een groep te koken.

DE JONGEREN

De doelgroep voor deze activiteit zijn voor het grootste gedeelte de jongeren van de straat. Het is de plaats waar respect soms eenzijdig is en je het idee kan krijgen dat regels alleen bestaan als ze passen binnen hun kader. Het is de groep die gewend is om een leider te hebben en die te volgen en die moeite heeft om te gaan met gezag. Het is de groep die al verschillende scholen van binnen heeft gezien in één jaar. Het is de groep die doelloos buiten rondhangt omdat ze eigenlijk niet echt een plek hebben waar ze echt 'thuis' kunnen komen.

Inmiddels bezoeken een vaste groep van ongeveer 10 jongeren de activiteit. Hierin zijn ze trouw. Een mooi voorbeeld hiervan is een van de jongeren. Ik had om 17.30 met hem afgesproken, want hij zou deze avond koken. Precies om 17.30 werd er op de deur geklopt. Het was deze jongere. Helaas had hij weinig goed nieuws, want hij moest met zijn zusje mee naar een open dag (cultuur!). Natuurlijk jammer en van mij had hij zich ook wel om 17.00 af mogen melden... maar hij meldde zich af op het

tijdstip dat wij oorspronkelijk hadden afgesproken. Dit zegt heel wat. Veelal is het moeilijk om met deze groep jongeren een afspraak te maken. Het is veelal 'ja' zeggen (ook cultuur ☺) en 'nee' doen. Echt weten waar je aan toe bent, weet je veelal op het laatste moment. Het bijzondere in deze groep lijkt dan ook de tendens te zijn dat ieder individu zich verantwoordelijk weet voor deze activiteit.

En ik ben van mening dat dat betekent dat ze

- Gemeenschap ervaren
- Geborgenheid ervaren
- Respect en waardering ervaren
- Betrokken zijn en dus iets te verliezen hebben

Hieraan ten grondslag ligt de relatie die wordt opgebouwd met de jongeren. Gemeenschap, geborgenheid, respect en waardering zijn zaken die zij nodig hebben. Hans Kaldenbach weet dit goed te verwoorden wanneer hij zegt: 'Het gaat dus om allebei, om vriendelijkheid en duidelijkheid; om liefde en regels; om warmte en autoriteit.'²⁹ THE BREAK lijkt in die behoefte te voorzien.

DE LEIDING

Er bestaat geen activiteit waarbij geen leiding is. Zonder leiding kun je wel stoppen. Het zijn waardevolle mensen die bereidt zijn om (vrije) tijd apart te zetten en die tijd te investeren in deze jongeren.

De beginsituatie van deze leiding was dat ze vorig jaar ook al hadden meegedraaid met Solid Break. Dit ging om dezelfde groep jongeren (alleen dan de jongens), die eigenlijk geen aansluiting hadden bij een van de andere groepen. Het was een jaar geweest waarin we veel met elkaar hebben gezocht naar wat goed zou zijn voor deze jongeren, maar ik denk dat het voor de leiding af en toe ook wel tobben was. De jongeren leken aan 'hun ding' te willen doen, maar diep van binnen wilde wij meer. Dat jaar waren er voor de leiding de beruchte hoogte- en dieptepunten.

Dit jaar een nieuwe start met dezelfde groep. Hoe zou het gaan?

Allereerst is het een team dat betrokken is bij de jongeren. Dat moet je wel zijn, anders kom je na het vorige seizoen niet terug om een frisse start te maken met deze jongeren. Het is een team dat er echt voor wil gaan, maar tegelijkertijd wel duidelijke instructie nodig heeft. Ze zijn terughoudend en hebben duidelijke sturing nodig hoe ze met deze groep jongeren om moeten gaan. Regelmatig heeft het team instructies gekregen over hoe met deze jongeren om kunnen gaan. Hierbij gaat het om onderwerpen als: eigen houding, benadering, structuur enzovoort. Naast dat ze mondeling werden geïnstrueerd kregen ze de punten ook op papier. Toch is de instructie van het team nog wel een punt van aandacht. Het team geeft mondeling, maar ook in hun houding signalen af die de indruk geven dat er nog onduidelijkheden en onwennigheden zijn. Deze punten gaan dan voornamelijk over het bewaren van de orde, gezagsstructuur (mannen binnen de moslimcultuur) en onwennigheden in het gebruik van het programma.

²⁹ Kaldenbach, Hans, Respect! 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur, Amsterdam Promotheus 2005, pag 50

Het team is in ontwikkeling, is leerbaar en wil echt voor deze groep jongeren gaan. Dat is hun kracht en die mogen we gebruiken om deze jongeren te dienen.

SAMENGEVAT

De opzet van de THE BREAK sluit aan bij de behoeften van de jongeren. Zij voelen zich tijdens de activiteit thuis en weten zich ook verbonden met de activiteit. Ook inhoudelijk lijkt het aan te sluiten bij hun leefwereld. Het gebruik van de levens van de personen die ook in de Koran voorkomen levert herkenning op en daarmee ruimte voor de dialoog.

Ook de setting waarbinnen THE BREAK zich afspeelt, vormt zich steeds meer naar wat goed is voor de groep. Daarin hebben we als team veel stappen vooruit gezet.

De leiding van THE BREAK is betrokken op de levens van de jongeren en wil er echt voor gaan. Wel heeft zij nog meer duidelijkheid nodig en aansturing wanneer het gaat om omgang met de jongeren. Hoewel de leiding onrust binnen de groep tijdig signaleert lijkt er nog een bepaalde terughoudendheid bij het ingrijpen. Hierdoor krijgt onrust meer kans en dreigt deze te ontaarden. Het team is hierin wel goed leerbaar.

NAWOORD

Zomaar wat woorden die in dit verslag samenkomen en een verhaal vormen. Het verhaal van jongeren die onderweg zijn. Jongeren die soms de weg kwijt zijn. Jongeren die rondlopen met een vertrouwd (uit)zicht. Jongeren die zoeken naar acceptatie en geborgenheid.

Voor hen is dit programma bedoeld en het is mijn verlangen dat door dit programma heen ze zicht mogen krijgen op wie ze mogen zijn in Christus. Dat ze antwoorden mogen vinden op de vragen waar ze meer rondlopen.

Met THE BREAK wordt het buurthuis een herberg

Worden 'moeilijke' jongeren gasten.

En wat word jij?

LITERATUURLIJST

Boeken

- Chapman, Colin, Kruis & halve maan, de uitdaging van de Islam, 1996, Buijten & Schipperheijn Amsterdam
- Chapman, Gary, De 5 talen van de liefde van tieners, eerste druk 2001, Jongbloed Heerenveen
- Anne Cooper ea, Ishmael my brother, A Christian introduction to Islam, 2^e druk 1993, Monarch Books
- Dillard, Raymon B, ea, Inleiding in het Oude Testament, 1^e druk 2000, Uitgeverij Groen Heerenveen
- Titus Geerligns ea, Lesgeven en zelfstandig leren, 10^e druk 2002, Koninklijke van Gorcum
- Gemeente Zutphen, Onderzoek en statistiek, Zutphen, Statistisch jaarboekboek 2008
- Kaldenbach, Hans, Respect! 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur, Amsterdam Promotheus 2005
- A. Noordegraaf ea, Woordenboek voor Bijbellezers, april 2005, boekencentrum BV
- Stefan Paas, Jezus als Heer in een plat land, 2001 Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, blz.45
- Marjone Steteke ea, Kinderen in tel databoek 2008, kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid, Verwey en Jonker Instituut, januari 2008
- Martin Tensen, Wat & Waarom ik geloof, Een boek barstensvol vragen over het christelijk geloof, 2007 Coconut Almere
- Nederlands Bijbelgenootschap Haarlem, Bijbel de nieuwe Bijbelvertaling, 1^e druk 2004, Uitgeverij NBG, Heerenveen onderdeel van Uitgeverijgroep Jongbloed te Heerenveen
- dr. MJG van de Velden ea, Als wij samenkomen, liturgie in de gereformeerde traditie, Eerste druk 2000, Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer

Artikelen

- Overlast jongeren niet structureel aangepakt (<http://nos.nl/artikel/113607-overlast-jongeren-niet-structureel-aangepakt.html>)
- Jeugd zoekt huiskamer, Jeroen Grootendorst, Stentor 2006
- Rentier, Cees, 10 aandachtspunten voor gemeenten die willen omzien naar Moslims, IDEA sept. 2004
- ABC van de Turkse cultuur, 2009 Evangelie & Moslim
- Het genot van een gezamenlijke maaltijd (http://www.trouw.nl/krantenarchief/2006/04/15/2337440/Het_genot_van_een_gezamenlijke_maaltijd.html)
- Op scholen groeit bezorgdheid over het eetgedrag van jongeren (http://www.volkskrant.nl/archief_gratis/article723083.ece/Op_scholen_groeit_bezorgdheid_over_eetgedrag_van_jongeren_Veel_scholieren_weten_niet_eens_wat_sperziebonen_zijn)

Internet

- www.biblija.net
- www.blueletterbible.org
- www.centre-aurillange.nl
- www.citaten.net
- www.gate-mission.org
- www.i-ehow.com
- <http://www.kinderenintel.nl/debat2008.htm>
- www.learningandteaching.unsw.edu.au
- www.mogroep.nl
- www.motivaction.nl
- www.oprah.org
- www.reflector-zutphen.nl/destichting.html

BIJLAGEN

- A. Basisformat "THE BREAK"
- B. Evaluatieformulier "THE BREAK"

Bijlage A

BASISFORMAT

The Break

- THE BREAK is een **op zichzelf staande activiteit**.
- Centraal bij THE BREAK staat het **samen maaltijd houden**. Daarbij wordt er rondom de maaltijd gebruik gemaakt van de christelijke liturgische aspecten die wij rondom de maaltijd te kennen. Te denken valt aan het bidden en danken voor de maaltijd en het lezen van een gedeelte uit de Bijbel. Uitgangspunt is dat wij de jongeren bij ons 'thuis' uitnodigen.
- THE BREAK sluit (inhoudelijk) aan bij De **vier doelen** van Stichting Reflector
 - Geloof → komt terug in het programma
 - Gedrag → komt terug in het programma
 - Gevoel → gaandeweg het jaar wordt er gewerkt aan een vertrouwensband tussen de vrijwilligers en de jongeren. Deze band draagt bij aan het gevoel van geborgenheid / veiligheid. Ook bij deze activiteit zal aangesloten worden bij het mentorsysteem (organisatiebreed)
 - Genieten → komt tot uiting in de ontmoeting met elkaar
- **Basisopzet programma** (zie kader)

'Titel'

- Introductie thema
 - o Ter info voor de vrijwilligers
- Bijbelgedeelte dat centraal staat
- Symbool op tafel
 - o Doel van het symbool op tafel is dat het thema visueel wordt gemaakt.
- Chatcard
 - o *Gedrag*: Er wordt vertaalslag gemaakt naar de leefwereld van de jongeren (ook in keuze thema's)
 - o *Geloof*: Door de vragen worden de jongeren uitgedaagd om na te denken over (de rol van) God in relatie tot het thema
- Uitwerking Thema: 'The break'
 - o In 'the break' komen de uitkomsten van de chatcard weer bij elkaar en wordt er kort (3 min) iets gezegd over het thema, op welke manier God zich in het Bijbelgedeelte laat kennen en wat dat betekent voor hun persoonlijk leven.

- Gebed
De maaltijd wordt begonnen en geëindigd met (dank)gebed

➤ **Organisatie rondom** de activiteit

- o Er dient een team van tenminste 4 personen beschikbaar te zijn (2 mannen – 2 vrouwen)
- o Er staat in de zaal een lange tafel waarin de jongeren kunnen zitten. Belangrijk hierbij is dat de leiding verspreid zit onder de jongeren.
- o Voor het koken kunnen mensen uit de kerkelijke gemeente ingeschakeld worden, maar ook de jongeren zelf of relaties van de jongeren (bijv. ouders).

➤ Agenda van de avond

18.00 – 18.45

Vorbereiden activiteit

- Tafel opstelling
- Chatcards
- Symbool op tafel

18.45 – 19.00

Opening met team

- Doorspreken inhoudelijk programma
- Rooster (culinaire leiding en geestelijke leiding)
- Gebed

19.00 – 19.55

Maaltijd

- Openen met gebed
- Chatcards gebruiken voor het gesprek met de jongeren
- Maaltijd sluiten met de maaltijdsluiting (evt. ondersteund door het symbool op tafel) en gebed.

19.55 – 20.15

Afruimen

- De jongeren zijn vrij om te gaan of te blijven. De deur gaat op slot zodat het team zich voor kan bereiden op Solid Friendz. Eenmaal buiten is dan even eenmaal buiten.

Bijlage B

EVALUATIEFORMULIER

Datum : _____

Aanwezige leiding : _____

Thema : _____

Aanwezige jongeren³⁰

Thema: inhoudelijk

Thema: ondersteuning (chatcard / symbool op tafel)

³⁰ Van jongeren die voor de eerste keer zijn naam – (adres) – email noteren

Opbouw zaal / tafelschikking

Specifieke aandachtspunten jongeren

Overige

Afspraken volgende keer “The Break”

- Rooster / taakverdeling
- Iemand nog een handje nodig?
- Bijzonderheden (afwezigheid / verjaardag jongere enz.)
